

vergadering **C34**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 20 oktober 2022

Vlaams
Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de afgeleverde technische diploma's in het hoger onderwijs en de beleidsintenties van de minister ter zake – 33 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanbevelingen van het STEM-platform tijdens de 'State of STEM-Klaar voor 2030' – 133 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente uitspraken van de minister over de toekomst van de UHasselt – 38 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bachelor-na-bacheloropleidingen buitengewoon onderwijs, zorgverbreding en remediërend leren – 40 (2022-2023)	15
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de extra kosten en taakbelasting voor scholen door de verplichte KOALA-taalscreening – 126 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de kostprijs van de KOALA-taaltest – 155 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de nood aan samenwerking en coördinatie in de verdere uitrol van het Vlaams Leesoffensief – 143 (2022-2023)	29
VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de federale beslissing om de maximumgrens bij studentenarbeid te verhogen en de mogelijke gevolgen daarvan voor het studierendement en de studieduur – 229 (2022-2023)	33
VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de energiefactuur in het volwassenenonderwijs – 301 (2022-2023)	36

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de afgeleverde technische diploma's in het hoger onderwijs en de beleidsintenties van de minister ter zake – 33 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanbevelingen van het STEM-platform tijdens de 'State of STEM-Klaar voor 2030' – 133 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Goedemiddag allemaal. Ik wil ook de studenten van het YOUCA-project van harte welkom heten. Ik hoop dat jullie vandaag een fijne dag hebben.

De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik maak me zorgen over het relatief lage aandeel aan technische diploma's dat afgeleverd wordt. Ik geef daarvoor graag het woord aan Diego.

Diego Alejandro Dominguez Luna: Ondanks het Actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek – het Strategisch Plan STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) 2012-2020 – blijkt uit cijfers van Statistiek Vlaanderen dat het aandeel afgeleverde diploma's hoger onderwijs in wiskunde, wetenschappen of een technologische richting in 2020 19 procent van het totaal bedroeg. Hiermee blijft Vlaanderen op ongeveer hetzelfde niveau hangen sinds het schooljaar 2014-2015 voor VARIO-kernindicator 2 (Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen).

Vergeleken met andere Europese landen scoort Vlaanderen opvallend laag. Landen als Duitsland, Oostenrijk, Roemenië, Slovenië en Kroatië halen percentages van meer dan 30 procent. Het Europese gemiddelde bedraagt ongeveer 25 procent. De doelstelling van het STEM-beleid om procentueel gezien meer in- en gediplomeerde uitstromers te realiseren, wordt dus niet bereikt.

Een andere doelstelling van het Strategisch Plan STEM 2012-2020 was om de genderkloof te dichten in deze afstudeerrichtingen. Uit de cijfers blijkt dat het aandeel afgeleverde diploma's in de STEM-richtingen ten opzichte van het totaal veel hoger ligt bij mannen – 35 procent – dan bij vrouwen – 8 procent.

Het Strategisch Plan STEM 2012-2020 kent een opvolging via de STEM-agenda 2030. Om deze agenda gestalte te geven, ontwikkelde IDEA Consult een blauwdruk waarbij STEM centraal staat. In deze blauwdruk ligt de focus op twee hoofddoelstellingen: gespecialiseerde STEM-expertise opbouwen en een brede STEM-geletterdheid. De eerder vermelde doelstellingen uit het Actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek, worden ondervangen in de zeven strategische doelstellingen waarbij 'aandacht voor doelgroepen' een van de uitgangspunten is.

Ik had van u graag een antwoord gekregen op volgende vragen, minister.

De STEM-agenda 2030 wil verder inzetten op een hogere instroom in STEM-opleidingen en -loopbanen, op STEM-specialisten en op het algemeen versterken van STEM-competenties in de ruime maatschappij, de 'STEM-geletterdheid'. Uit de cijfers van Statistiek Vlaanderen blijkt echter dat de in- en uitstroom – in verhouding tot de andere opleidingen – geen vooruitgang boekt. Wat is het streefdoel van de

STEM-agenda met betrekking tot het percentage van STEM-diploma's ten opzichte van het totale aantal afgeleverde diploma's?

Op welke manier wordt het STEM-beleid bijgestuurd opdat deze doelstelling kan worden behaald?

In het Actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek 2012-2020 werd er expliciet ingezet op het wegwerken van de genderkloof bij de afgeleverde diploma's. In de STEM-agenda 2030 is een van de uitgangspunten binnen de strategische doelstellingen 'aandacht voor doelgroepen'. Zit het wegwerken van de genderkloof vervat in dit uitgangspunt? Wat is het streefcijfer in verband met het wegwerken van de genderkloof? Naar welke verhouding tussen mannen en vrouwen met een STEM-diploma wordt er in 2030 gestreefd?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, mijn vraag borduurt verder op die van collega Danen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts en van Koen Daniëls)*

Minister, op 3 oktober vond, onder leiding van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en in uw aanwezigheid, de 'State of STEM' plaats in de Schelp van het Vlaams Parlement. Tijdens het evenement blikte het STEM-platform terug op de voorbije tien jaar en deed het al enkele voorafnames op de toekomst.

Zo gaf het platform aan dat sinds 2012 STEM steeds meer ingang heeft gevonden in ons onderwijs en dat het met name in aso en tso vrij goed geïntegreerd is, maar dat het bso nog achterblijft op deze trend. De nood aan STEM-profielen zal in de toekomst echter alleen nog maar toenemen.

De rode draad doorheen het discours van het STEM-platform was dat STEM bestaat uit bruggen bouwen, niet alleen tussen de verschillende vakdisciplines, maar ook tussen het onderwijs en het werkveld en de arbeidsmarkt. De rol van de regionale technologische centra (RTC) is daarbij cruciaal.

In juni hebben we nog een decreet goedgekeurd over de organisatie van de regionale technologische centra waarbij we de provinciale verankering hebben herbevestigd, maar waarbij we ook een nieuwe 'governance' uittekenden via een op te richten Vlaamse Stuurgroep RTC. Die moet de vraag naar Vlaamse sturing verzoenen met de lokale verankering. Binnen die stuurgroep zal er ook een afgevaardigde van het STEM-platform aanwezig zijn, net als een afgevaardigde van de minister van Onderwijs. U benoemt daarnaast ook de niet-stemgerechtigde voorzitter die die brugfunctie tussen onderwijs en werkveld moet weerspiegelen.

Tot slot is het ook van het grootste belang dat we kinderen vanaf jonge leeftijd kunnen laten proeven van wat STEM te bieden heeft. In die zin gaf u te kennen dat we STEM-opleidingen aantrekkelijker moeten maken door bijvoorbeeld te investeren in initiatieven zoals extended en virtual reality in bepaalde opleidingen en dat u er wel wat voor voelt om naar de scholen te trekken om naar de interesse en de vaardigheden van de leerlingen te peilen, ook met het oog op het opzoeken van buitenschoolse STEM-activiteiten. Want hoe beter leerlingen in een bepaalde STEM-vaardigheid zijn, hoe groter de kans dat ze zich daar graag mee zullen bezighouden.

Ik heb de volgende vragen voor u, minister.

Welke belangrijke aanbevelingen en adviezen neemt u mee uit de 'State of STEM' met betrekking tot het beleidsdomein Onderwijs?

Welke maatregelen kunt u nog nemen om het verwerven van STEM-competenties beter tot hun recht te laten komen in het beroepssecundair onderwijs?

Hoe zal volgens u de nieuwe governancestructuur van de regionale technologische centra in de praktijk kunnen bijdragen tot de betere ontwikkeling van STEM-competenties, specifiek in het tso en bso? Welke rol ziet u weggelegd voor de stuurgroep in de verwezenlijking van de STEM-agenda 2030?

Hoe kunnen we STEM nog meer promoten? Wat kunt u doen vanuit uw bevoegdheid Onderwijs op het vlak van concrete initiatieven richting de scholen om jongeren aan te moedigen om hun talenten en vaardigheden op het vlak van STEM verder te ontplooiën, binnen en buiten de schoolmuren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil beginnen met een positieve noot. Als je terugblijkt, merk je dat we de afgelopen tien jaar toch een hele weg afgelegd hebben op het vlak van STEM. Zeker in het hoger onderwijs en op vlak van gendergelijkheid zijn er serieuze stappen vooruit gezet.

Ik geef enkele cijfers mee. Het marktaandeel STEM bij de instroom in professionele bachelors is gestegen van 23 procent naar 28 procent. De vooropgestelde doelstelling van 27,8 procent werd dus net overschreden. De vooropgestelde stijging van het vrouwenaandeel STEM in de professionele bachelors is ook ruimschoots gehaald. Dit steeg van 21 procent naar 28,5 procent. De vooropgestelde stijging naar 35 procent STEM in de academische bachelors werd net niet gehaald, maar met ruim 34 procent zien we toch een mooie stijging. Ook het aantal vrouwen in academische STEM-bachelors steeg naar 42 procent. Dat is een stijging met 5 procent. Daarmee wordt de doelstelling van 37 procent dus ook ruimschoots overschreden.

Systeemveranderingen, zoals de maatschappelijke erkenning van het belang van STEM-opleidingen en -beroepen, vergen een langetermijninvestering en -aanpak. In de indicatoren voor de opvolging van de STEM-agenda 2030 zal er verder aandacht zijn voor gendergelijkheid, voor het STEM-studierendement in het secundair onderwijs en in het hoger onderwijs, voor STEM binnen duaal leren en tot slot ook voor STEM in het volwassenenonderwijs. Momenteel zijn we bezig met het vastleggen van de nieuwe streefcijfers. Wat goed gaat uit het vorige plan, gaan we dus verder ondersteunen. Maar ook op andere vlakken gaan we de lat hoger leggen.

Ik denk dat het niet de bedoeling is om voor elk onderwijsniveau en voor elke onderwijsvorm aparte doelstellingen te bepalen, maar wel voor een aantal aspecten die wat ruimte laten voor een gerichtere aanpak. Zo zagen we de voorbije acht metingen dat studenten die instromen in een STEM-richting er niet altijd afstuderen. We moeten eens bekijken wat de oorzaken daarvan zijn en of we ter zake onze indicatoren wat moeten aanpassen.

Als kanttekening wil ik ook nog benadrukken dat leerlingen altijd het best een studiekeuze maken die aansluit bij hun talenten, mogelijkheden en interesses. Dat is nog altijd het beste recept om een kwalificatie te behalen en een rijke loopbaan te kunnen uitbouwen. In het kader van de discussie over het herschrijven en versoberen van de eindtermen/minimumdoelen heb ik wel van de gelegenheid gebruikgemaakt om te bepalen dat, als er keuzes gemaakt moeten worden tussen de zestien sleutelcompetenties, we prioriteit geven aan sleutelcompetenties 2, 3 en 6. Concreet wil dat zeggen dat de focus moet liggen op Nederlands, talen en sleutelcompetentie 6: wiskunde en wetenschappen – dus heel het STEM-luik. Dat was een goede en doelbewuste keuze.

Alles kan beter, maar we staan wereldwijd wel bekend om onze Vlaamse goedge-schoolde technici, wetenschappers en ingenieurs. Dat maakt ons ook aantrekkelijk voor het bedrijfsleven en voor investeringen. We blijven daar ook in de STEM-agenda 2030 op inzetten.

Een nieuw instrument dat ik waardevol vind, zijn de RTC's, de regionale technologische centra. Die worden nu georganiseerd per provincie. Dat is net het niveau, het platform waar onderwijs en arbeidsmarkt meer met elkaar moeten beginnen te spreken en interageren. Wat mij betreft, mag die schaal in de toekomst zelfs nog wat kleiner worden, want ik denk dat bijvoorbeeld de noden van de lokale arbeidsmarkt in het Waasland verschillen van die in het Aalsterse, hoewel het gaat om dezelfde provincie. We willen er nu op provinciaal niveau echt voor zorgen dat er veel meer in dialoog en interactie wordt getreden tussen scholen – vooral voor tso en bso – zodat men de opleidingen en studierichtingen veel meer aanpast aan de vragen, wensen en noden van de lokale bedrijven, de lokale arbeidsmarkt. Maar omgekeerd is het de bedoeling dat lokale bedrijven veel prominenter aanwezig zijn in de scholen, bijvoorbeeld op het vlak van het ter beschikking stellen van materiaal. Door zich – letterlijk – te laten zien in de scholen, kunnen ze de boodschap brengen dat er werk is voor de leerlingen op de lokale arbeidsmarkt. We hebben nu dus, hopelijk, nieuw leven ingeblazen in die RTC's. Dat lijkt me een fantastisch instrument in de praktijk.

Ik maak een sprongetje naar andere initiatieven. Er wordt nogal wat gelamenteerd over de maatschappelijke appreciatie van bso en tso. Woorden wekken, voorbeelden strekken. Ik wil veel meer komen tot concrete aanpakken, zoals we nu hebben uitgerold op het vlak van de virtual reality en extended reality. We hebben daarvoor een bedrag uitgetrokken van 6,5 miljoen euro. Leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs kunnen bijvoorbeeld gebruikmaken van virtual-realitybrillen en andere technologieën. Dat maakt een wereld van verschil. In technische en beroepsopleidingen waarin men aan de slag kan met de allernieuwste technologieën, als het even kan in samenwerking met lokale bedrijven, kan een aantoonbaar verschil gemaakt worden. Leerlingen kunnen bepaalde technieken en materialen gebruiken in de virtuele wereld die ze anders nooit zouden kunnen gebruiken omdat dat te gevaarlijk is of omdat ze te duur zijn. Maar in een virtual-realityomgeving kan men daar wel mee aan de slag. Zo ben ik op bezoek geweest in het VTI in Deinze, waar leerlingen bijvoorbeeld rioleringen aanlegden in een virtuele wereld, iets wat nogal complex zou zijn in de reële wereld. Dat is iets concreets waarvan men vaststelt dat leerlingen er graag mee aan de slag gaan en ook met een zekere fierheid: 'dit is iets van ons, dit is exclusief voor het technisch en beroepsonderwijs en vind je nergens anders'. Ik vind het belangrijk om met zulke technieken aan de slag te gaan.

Ik denk ook aan het InnoVET-programma (innovatieve opleidingen in Vocational Education and Training) waarbij we scholen veel meer ondersteunen om innovatieingang te laten vinden in de klasruimte. Ik denk ook aan de uitrol van het STEM-domein in het secundair onderwijs, met een brede waaier aan mogelijkheden.

Ik heb inderdaad ook een ballonnetje opgelaten om aan de slag te gaan met een soort STEM-kompas. We willen zo vroeg mogelijk, zelfs al in het kleuteronderwijs, kleuters kennis laten maken met STEM-opleidingen of met techniek en innovatie. Hetzelfde doen we natuurlijk ook in het lager onderwijs. Ik zou het leuk vinden, mochten we in de twee laatste jaren van het lager onderwijs veel meer leerlingen kennis kunnen laten maken met technische en beroepsopleidingen en hen duidelijk maken wat die inhouden. Als ik voor mezelf spreek, moet ik erkennen dat ik in mijn studiecursus – dat nochtans van vrij lange duur was – nooit in contact ben gekomen met het aanbod aan technische en beroepsopleidingen. We zaten in een soort afgesloten tunnel die maar in één richting ging, namelijk aso. We moeten proberen om in het lager onderwijs diverse opleidingen te tonen zodat leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar daar al van kunnen proeven. We moeten hen in het 'pateeke' laten bijten. Smaakt het, dan levert dat misschien meer op. Smaakt het niet, even goede vrienden. We moeten de grote variëteit aan STEM-opleidingen die vandaag bestaan meer naar de klasruimte brengen. Als Mozes niet naar de berg gaat – zoals in mijn geval – dan moet de berg maar naar Mozes gaan en zich voorstellen in de scholen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): U hebt heel wat elementen in het debat gebracht, minister. Ik wil op enkele daarvan ingaan. Er zijn inderdaad een aantal parameters verbeterd. Een aantal indicatoren is gunstiger, maar het blijft een feit dat in Vlaanderen in vergelijking met de omringende landen het moeilijker is om het aandeel van de afgeleverde diploma's in STEM-richtingen substantieel te verhogen. Duitsland, Oostenrijk, Roemenië, Slovenië en Kroatië halen percentages van 30 procent en meer. Dat is meer dan 10 procent hoger dan Vlaanderen, dat 19 procent haalt.

Tot iets meer dan een jaar geleden was ik actief in het beleidsdomein Energie in dit parlement. Ik heb daar ingezien dat bijna alles of toch heel erg veel in onze samenleving technologie is. Dan gaat het van mensen die sleuven maken en ervoor zorgen dat ze dat op een goede manier doen en geen kabels beschadigen, tot de hightechingenieurs die hoogspanningssystemen moeten ontwikkelen, en alles daar tussenin. Dat is voor mij bijvoorbeeld STEM. Ik ben in mijn schoolloopbaan nooit in contact geweest met STEM. Je weet nooit wat er gebeurd zou zijn mocht dat wel het geval zijn geweest. Dat kun je nooit zeggen, ook u niet, minister. Maar mogelijk was ik verleid geworden om iets te doen in die richting. Dat zou goed kunnen.

Ik ben lang met het energithema bezig geweest en er zijn op dat vlak fantastische opportuniteiten. Dat is ook geval in de farmasector en op tal van andere domeinen. Ik vind het jammer dat we zo'n tunnelvisie in het onderwijs hebben waardoor het moeilijk is om buiten de gekende paden te gaan. Ik begrijp uit uw discours dat het actieplan STEM of de STEM-agenda 2030 daarop wil inzetten om STEM bekender te laten worden, ook al in de lagere school. Of hebt u dat verzonnen in uw antwoord? Ik ben gewonnen voor langeretermijnactieplannen, zeker voor dit soort doelstellingen, om concrete cijfers te krijgen, die volgens u in voorbereiding zijn, maar ook om het pad ernaartoe te formuleren, evenals tussentijdse mijlpalen, om te kijken of we kunnen bijbenen.

Er is niet alleen een lerarentekort en een tekort in de zorg. Ook voor heel wat STEM-jobs zijn er gigantische tekorten en kunnen bepaalde zaken niet worden uitgevoerd. Dat vind ik samen met mijn fractie bijzonder jammer. Zitten de zaken die u hebt verteld om ook in het vijfde en zesde studiejaar meer kinderen te laten kennismaken met STEM ook effectief in het actieplan? Dat gaat dan om meer dan een bezoekje of daarover iets vertellen.

Bent u het met me eens dat het goed is om een tien-of achtjarenplan naar voren te schuiven met een aantal strategische doelstellingen en tussentijdse mijlpalen om ook bij te sturen als blijkt dat de doelstellingen niet gehaald zullen worden?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): De STEM-agenda 2030 is net die langetermijnvisie en -planning. We moeten dat concreet vormgeven met een aantal acties en doelstellingen. Ik volg u dat we dat tussentijds deels moeten evalueren om te zien of we op schema zitten en al dan niet moeten bijsturen zodat we dat niet pas om de tien jaar hoeven te doen. Voor mij is het belangrijk dat we een tweesporenbeleid volgen.

Enerzijds moeten we die basis-STEM-vaardigheden bij alle leerlingen stimuleren. De samenleving wordt technologischer en digitaler. Iedereen heeft een aantal van die vaardigheden nodig. Anderzijds moeten we jongeren zo snel mogelijk toeleiden naar richtingen als ze daarvoor talenten of interesse hebben zodat ze zich diepgaander kunnen ontplooien. Dergelijke profielen zullen de welvaart in Vlaanderen garanderen. Ik hoor van de minister een aantal heel goede initiatieven. De regionale technologische centra zijn de ideale ingangspoort om ook in het bso de affiniteit met STEM te versterken.

Initiatieven over virtual of extended reality, waarbij de arbeidsmarkt en het onderwijs samenwerken, kunnen die richtingen aantrekkelijker maken en meteen aan de leerlingen laten zien welke boeiende jobs daaruit voort kunnen komen en hoe ze daarmee aan de slag kunnen. Wat de eigenheid van de opleiding betreft, is het heel goed dat we die exclusiever en aantrekkelijker maken. Het lijkt me een goede zaak om studenten daarnaartoe te lokken als een bewuste keuze en omdat ze ergens anders hun gading niet kunnen vinden.

Om kinderen van jongs af aan te laten proeven van en kennis te laten maken met STEM hebt u het idee van een STEM-kompas, naar analogie met het SportKompas, naar voren gebracht. Het SportKompas is ook een beetje gericht op het toeleiden naar sportclubs buiten de school. Naar analogie daarmee zouden we een instrument kunnen ontwikkelen waardoor jongeren ook buiten de schoolmuren nog aan de slag kunnen gaan met STEM. We kunnen er nog verder over nadenken hoe dat vorm kan krijgen. Het is zeker nuttig en nodig dat we heel veel jongeren daarmee in contact brengen en toeleiden naar STEM-richtingen want ze gaan onze toekomstige welvaart moeten garanderen.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Heel kort, voorzitter. Het afleveren van een voldoende groot aandeel aan STEM-diploma's in ons hoger onderwijs is uiteraard heel belangrijk. Het is zeker en vast niet te onderschatten voor onze concurrentiepositie. Een voldoende innoverend en uitdagend aanbod is daarom noodzakelijk, zeker op het vlak van hedendaagse technologieën als artificiële intelligentie en 5G. Daarom zijn bij de begrotingsopmaak van bijna twee jaar geleden de onderwijsbelastingseenheden voor het domein industriële wetenschappen en technologie voor de hogescholen verhoogd van 1,2 naar 1,3. Kunt u op dat vlak al een evolutie zien? Ik veronderstel dat hiervan nog wel een evaluatie zal volgen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Danen, we hebben een gelijkaardige persoonlijke geschiedenis. U bent ook nooit in contact gekomen met het aanbod van het technisch en beroepsonderwijs. We hebben die mensen dus voor veel behoed. (*Gelach*)

Maar we moeten er inderdaad wel voor zorgen dat dat onze kinderen niet overkomt. Onze tijdshorizon voor het nieuwe actieplan is 2030, met een tussentijdse evaluatie, waarna waar nodig bijgestuurd kan worden. We zijn de indicatoren nu cijfermatig aan het ontwikkelen, maar we gaan er wel voor zorgen dat we altijd de vinger aan de pols houden, de evolutie gadeslaan en ingrijpen waar nodig.

In de praktijk denk ik dat het nog altijd het belangrijkste is dat we enerzijds zorgen voor het aantrekkelijker maken van het aanbod in het secundair onderwijs, en dan bedoel ik niet aantrekkelijker maken in woorden maar in daden, van opleidingen in het tso en bso via lesinhoud en technieken. Denk aan het virtual-realityverhaal. Anderzijds moeten we kinderen er vroeger van laten proeven. Er is niets mis mee als de smaak hen dan niet bevalt. Ik weet dat dat nu in de praktijk al wel gebeurt op het einde van het zesde leerjaar – en dat is geen steen naar wie dan ook – maar dat is al een beetje laat. Laten we dus proberen om kinderen al in het vijfde en zesde leerjaar te laten proeven van het concrete aanbod aan technische en beroepsopleidingen. Dan raken we misschien al een heel eind vooruit.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik denk dat er nog heel wat moet gebeuren om STEM effectief nog hoger op de agenda te krijgen. Ik hoor zelf al dertig of veertig jaar – eigenlijk al mijn hele leven – dat we tso- en bso-richtingen meer moeten valoriseren, er meer op moeten inzetten, er meer van laten proeven. Ik stel echter

gewoon vast dat dat te weinig gebeurt. Ik weet wel dat iedereen wel zijn best doet, maar de resultaten zijn nog altijd niet wat ze zouden moeten zijn. Ik hoop dus echt dat we met die STEM-agenda stappen vooruit kunnen zetten.

Ik wil nog verwijzen naar een initiatief dat ik vorige week bezocht heb, namelijk JOW, Jongeren Op de Werkvloer. Ik denk dat dat nog een initiatief was van een van de deputés in Limburg. Eigenlijk was de bedoeling van dat initiatief om jongeren uit de secundaire scholen, lokale bedrijven en scholen met elkaar in contact te brengen. Want vaak weten jongeren niet welke bedrijven in hun buurt interessant zijn. Ze kennen wel een of twee bekende bedrijven, maar in de meeste steden, gemeenten en industrieterreinen zijn er tientallen bedrijven die bijzonder interessant zijn. Zo is alles wat te maken heeft met warmte- en koudetechnieken een bijzonder interessant technologisch domein met gigantische uitdagingen. Ik kan me niet voorstellen dat er in een stad van 30.000 of 40.000 inwoners geen 50 jongeren te vinden zijn die dat interessant vinden. Ik hoop echt dat we stappen vooruit kunnen zetten en dat ieder niveau doet wat het denkt te moeten doen. Ik denk dat we elkaar moeten stimuleren om die STEM-agenda naar boven te stuwen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik wilde een gelijkaardig voorbeeld aanhalen. Ik denk dat lokale besturen met de basisscholen op hun grondgebied heel leuke projecten kunnen doen. We kennen allemaal de STEM-kampjes die kinderen ook buiten de schooluren stimuleren. Er zijn op het terrein ook initiatieven die niet uitgaan van de overheid die inspirerend kunnen werken. LEGO Education is er daar een van. Daarin wordt op een speelse maar toch technisch uitdagende manier met kinderen aan de slag gegaan. Dat lijkt me iets om verder te bekijken.

Ik denk dat het sowieso een goede zaak is dat STEM in die nieuwe, versoberde minimumdoelen een van de drie prioriteiten is, aangepast aan aso en ook aan bso en tso – zij het op een andere manier. Ik denk dat dit ertoe zal leiden dat meer kinderen in zulke richtingen aan hun trekken zullen kunnen komen. We hebben vandaag in ons onderwijslandschap namelijk een heel uitgebreid en gevarieerd aanbod met tal van richtingen. Ik denk dat het geen kwaad kan om – met die minimumdoelen en de prioriteiten die daarbij naar voren geschoven worden in gedachten – wat meer op die richtingen te focussen en zo automatisch ook het aandeel aan kinderen die les volgen in een STEM-richting te vergroten. We volgen dit verder op. Ik denk dat het inderdaad een aangehouden inspanning zal vergen die we nog heel wat jaren zullen moeten volhouden om uiteindelijk de doelstelling waar we allemaal achter staan – meer kinderen in STEM-opleidingen – te bereiken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente uitspraken van de minister over de toekomst van de UHasselt – 38 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is een vraag die ik zelf heel graag zou hebben gesteld, maar ik geef op deze speciale dag toch het woord aan YOUCA-studente Kawtar naast mij, om de vraag te stellen over uw recente uitspraken over de toekomst van de UHasselt.

Kawtar Akabbal: Om de massale braindrain in Limburg tegen te gaan had de Universiteit Hasselt het plan opgevat om de komende tien jaar uit te breiden met twaalf nieuwe opleidingen waaronder de opleiding voor burgerlijk ingenieur, bio-ingenieur en master in de sociale wetenschappen. Op 19 september 2022 ging het nieuwe academiejaar alvast van start met vijf nieuwe opleidingen. Naast de bacheloropleiding sociale wetenschappen worden vanaf dit academiejaar ook de masteropleidingen industriële wetenschappen - informatica, materiomics, verpleegkunde en vroedkunde en systeem- en procesinnovatie in de gezondheidszorg ingericht.

Minister, naar aanleiding van de opening van het nieuwe academiejaar was u op 22 september te gast tijdens de academische openingszitting van de Universiteit Hasselt en Hogeschool PXL. Tijdens uw toespraak liet u weten dat de UHasselt geen algemene opleidingen moet ambiëren, maar de focus moet leggen op niche-opleidingen.

De rector van de UHasselt liet al verstaan dat hij niet akkoord gaat met uw zienswijze. De gevraagde twaalf opleidingen zijn zeer gericht gekozen met het oog op tewerkstelling in de Limburgse toekomstsectoren die door het SALK-plan (Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat) zijn opgelijst. Hierbij wordt gekeken naar meer technische en wetenschappelijke opleidingen zoals burgerlijk ingenieur, bio-ingenieur en master in de geneeskunde.

Heel wat partners uit het middenveld lieten toen al weten dat zij achter de ambities en zienswijze van de UHasselt staan. Dat is nog altijd zo. De Sociaal-Economische Raad van de Regio (SERR) reageerde op uw uitspraken dat zij vanuit economisch en welvaartspectief van oordeel zijn dat een enge focus op een nichebenadering ronduit problematisch is voor Limburg. Hoger en universitair onderwijs valt niet te versmallen tot een aanbodsbenadering.

Minister, ik krijg van u graag verduidelijking over een aantal zaken. De UHasselt blijft achter het groeiplan met twaalf opleidingen staan, zoals het in 2018 op tafel lag, omdat die opleidingen een antwoord bieden op de sociale, economische en maatschappelijke noden in Limburg. Betekent uw uitspraak dat de UHasselt deze ambitie mag opbergen?

In uw toespraak liet u weten dat de UHasselt geen algemene opleidingen moet ambiëren, maar de focus moet leggen op niche-opleidingen. Is dit de visie van de Vlaamse Regering? Welke niche-opleidingen had u voor ogen? Aan hoeveel opleidingen denkt u?

De rector van de UHasselt vraagt om samen met de Vlaamse Regering te reflecteren over de toekomst van de universiteit. Zult u deze uitgestoken hand aanvaarden? Wat zijn de concrete stappen die zullen worden gezet?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vlaanderen is vijf universiteiten rijk. Die zijn allemaal verschillend en dat is maar goed ook, want ik denk niet dat we nood hebben aan eenheidsworst. We willen excelleren in verschillende domeinen. Dat veronderstelt ook dat je je gaat specialiseren. Als je wilt excelleren, moet je je ook specialiseren. Het is vanuit die ratio dat we met het Voorsprongfonds echt maximaal daarop proberen in te spelen en de instellingen een extra impuls geven om extra te kunnen inzetten op hun eigen sterktes, waarmee ze het verschil kunnen maken.

Daarom doe ik aan eenieder, in Hasselt en daarbuiten, de oproep om vooral in te zetten op en te vertrekken vanuit de eigen sterktes. In een internationaal perspectief zitten wij op een zakdoek. Ik begrijp dat de ambities worden uitgesproken. Maar het is dan ook mijn verantwoordelijkheid om in functie van dat excelleren en daaraan gekoppeld op het vlak van de rationalisering, ervoor te zorgen we maximaal inzetten op de eigen sterktes in plaats van de opleidingen te kopiëren die 15

kilometer verder al lang worden aangeboden. Dat zijn keuzes. Als je keuzes moet maken, ga dan voor je eigen sterkte. Ga dan voor die opleidingen waarmee je het verschil kunt maken. Dat is dan goed voor Limburg en voor heel Vlaanderen.

Ik ben niet ongevoelig voor de argumenten die worden aangehaald met betrekking tot braindrain. In West-Vlaanderen werpt men dat ook soms eens op. Sta me toe om voorbeelden te geven die illustreren dat het wel degelijk een verschil maakt wanneer je inzet op je eigen sterktes en specialismen.

Twee weken geleden kregen we de nieuwe cijfers uit West-Vlaanderen. Daaruit bleek dat de bacheloropleiding van Howest op het vlak van gaming opnieuw een podiumplaats behaalt in de categorie 'Best Game Design & Development School' van de internationale competitie The Rookies. Die spelen niet op Vlaams of nationaal niveau, maar op internationaal niveau. En daarmee worden studenten agetrokken van over heel Vlaanderen, niet alleen West-Vlaanderen.

We moeten het trouwens niet zo ver gaan zoeken. De UHasselt zelf hanteert, minstens voor sommige opleidingen, een andere onderwijsmethode. Men werkt met veel kleinere groepen studenten, de afstand tussen docent en studenten wordt kleiner en vaak worden er al na zeven weken examens afgenomen. Ik kan me inbeelden dat er studenten zijn vanuit West-Vlaanderen die daarvoor kiezen en zich aan de UHasselt inschrijven vanwege die specifieke methodiek.

Ik ben benieuwd naar de eerste resultaten van het Voorsprongfonds. Want daarin hebben we 60 miljoen euro geïnvesteerd, net om die hogeronderwijsinstellingen de mogelijkheid te bieden om weer die sprong vooruit te nemen richting hun eigen keuzes en sterktes, om nog meer in hun eigen specialismen een voorsprong te nemen, waarbij ze hun eigen opleidingsportfolio in die zin nog hebben aangescherpt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Iedereen heeft recht op zijn eigen mening. Maar ik vraag mij af of het aan u is om te bepalen of te zeggen wat de UHasselt in de toekomst moet doen.

Soms stel ik hier vragen over de digisprong, over wat er zal gebeuren na 2024. En dan zegt u dat dat voor de volgende regering is, dat u daar weinig over kunt zeggen. Maar vandaag en ook op de academische opening zei u wel dat de UHasselt zich beter zou specialiseren.

Minister, is dat ook de mening van de Vlaamse Regering of is dat een louter persoonlijke mening? Wat u zegt, is natuurlijk niet in tegenstelling tot de uitbouw van een aantal meer algemene richtingen. Want je start algemeen en daarna ga je specialiseren. Ik geef de burgerlijke ingenieurs als voorbeeld. Ik ben het met u eens, ik vind niet dat de UHasselt de opleiding burgerlijk ingenieur moet uitbouwen in alle mogelijke soorten richtingen, maar wel in een aantal niches. Ik ben het met u eens. Maar dan moet je wel ergens starten.

Ook over geneeskunde ben ik het met u eens. Niet iedere universiteit moet alles doen, maar ik zou het wel heel interessant vinden dat zij zich zouden kunnen specialiseren in een aantal domeinen. De eerste opleiding van de UHasselt wás trouwens geneeskunde. Mensen zouden dan van heinde en ver, vanuit de rest van Vlaanderen, België en Europa naar Hasselt kunnen komen om zich te specialiseren in een bepaalde tak van de geneeskunde. Dat zou ik heel interessant vinden.

Maar dan heb je een zekere basis nodig. En vandaag is er een bachelor geneeskunde, maar het zou interessant zijn om naar een master te gaan en bepaalde specialismen aan te bieden.

Ik ben ervan overtuigd dat het interessante ideeën zijn. Ik stel vast dat, wanneer je vanuit Europees perspectief kijkt, één universiteit per ongeveer 1 miljoen inwoners een goede maat is. Zeker in een hoogtechnologische maatschappij lijkt mij dat een na te streven iets.

Ik herhaal mijn vraag, want misschien bent u die vergeten of wilt u er niet op antwoorden: is dat uw eigen visie of die van de Vlaamse Regering? En deelt u met mij de mening dat specialisatie niet in tegenstelling moet zijn met het aanbieden van meer algemene richtingen?

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Voorzitter, deze voormiddag zijn er al een aantal heel interessante thema's aan bod gekomen die ik helaas heb moeten missen. Dit onderwerp kan ik niet uit de weg gaan. Dank u wel, collega Danen, voor de vraag. De Universiteit Hasselt is immers zeer belangrijk voor onze provincie.

Minister, uw uitspraken zijn zeker binnengekomen. De rector heeft daar inderdaad al op gereageerd dat ze zeker niet claimen om een allesomvattende universiteit te worden, maar wel de opleidingen willen kunnen oprichten waaraan de provincie nood heeft. Daarom hebben ze gesteld dat de UHasselt effectief achter het groeiplan van twaalf opleidingen blijft staan zoals het in 2018 op tafel werd gelegd. Zoals collega Danen het heeft benoemd, zijn dat plannen die door intensieve gesprekken met sociale partners en het werkveld tot stand zijn gekomen.

We hebben het deze voormiddag al gehoord: er is een specifieke situatie in Limburg en we moeten effectief een antwoord kunnen bieden op de sociale, economische en maatschappelijke noden in onze regio, we moeten naar een democratisering van het hoger onderwijs in Limburg gaan en ook de braindrain tegengaan, want daar worden we effectief mee geconfronteerd.

We zien ook dat de nieuwe opleidingen waarvoor de Vlaamse Regering toestemming had gegeven aan de Universiteit Hasselt dit jaar een zeer sterke start hebben gekend. 175 studenten zijn mogen beginnen in deze nieuwe opleidingen. Volgens ons is er zeker nog wel wat potentieel. Ik wil graag onze visie daarop geven. We moeten alles doen om die braindrain in de provincie Limburg tegen te gaan en om de participatiegraad van Limburgse jongeren in het hoger onderwijs, het universitaire onderwijs te kunnen verhogen.

Ook de maatschappelijke visie van de UHasselt – want daarover hebben we het niet gehad – is heel duidelijk omschreven. Ze gebruikt haar kennis en kunde om knelpunten in de Limburgse samenleving, zoals taalachterstand – zo belangrijk, ook in uw beleid, minister –, vroegtijdige schooluitval – wederom een zeer belangrijke beleidskeuze van u – of aansluiting op de arbeidsmarkt te kunnen verbeteren. Ik begrijp daarom de reactie van de Universiteit Hasselt bij monde van de rector dat ze toch enige zekerheid wil of aan u vraagt om klaarheid te scheppen over de toekomst van de Universiteit Hasselt.

Minister, zult u dat gesprek met hen aangaan om de Universiteit Hasselt nog meer te kunnen verankeren en uit te breiden in Limburg? Ik dank u.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Dank u wel, voorzitter. Normaal gezien volgt mijn goede collega Roosmarijn Beckers alles op wat met de UHasselt te maken heeft, maar vandaag zal ik daar even over tussenkomen.

Minister, uw uitspraak over de UHasselt schoot duidelijk in het verkeerde keelgat bij rector Vanheusden. Zijn reactie was zeer terecht. De lage participatiegraad van

Limburgse jongeren aan het hoger onderwijs blijft immers een groot zorgpunt voor de ontwikkeling van de provincie. De laatste cijfers daaromtrent tonen zelfs opnieuw een daling. Hiermee blijft Limburg aan de staart van het peloton hangen.

Een beter aanbod in deze regionale Limburgse campussen zou wel degelijk soelaas kunnen bieden. Concreet gaat het dan vaak over de erg toegepaste graduat en professionele bachelors binnen de hogescholen. Maar volgens ons moet het Limburgse hoger onderwijs zich hier niet toe beperken. Limburg mag gerust ook meer universitaire ambitie tonen. Universiteiten van buiten de provincie beschouwen Limburg nog te vaak als wingewest. Helaas moeten ze op dat vlak blijkbaar weinig van u verwachten, minister.

Die onderparticipatie van Limburgers zit immers vooral bij universitaire opleidingen en geldt voor alle opleidingen die de UHasselt niet aanbiedt. Maar de UHasselt stelt wel vast dat, zodra ze een opleiding wél aanbiedt, Limburg voor die richting meteen een gemiddelde participatie heeft. Dat betekent niet dat je alle bestaande universitaire opleidingen moet opstarten in grensprovincies zoals Limburg, maar er zijn wel degelijk academische opleidingen waar de regio echt nood aan heeft en waar de Limburgse economie om smeekt, maar die hen niet worden verleend.

Dat mag volgens ons geen kwestie zijn van lobbyen. Als de verschillende regio-partners samen bekijken wat nodig is en daarachter staan, dan zal men toch tot de conclusie komen dat de regionale ingebedde sterke campussen een grote meerwaarde bieden voor grensregio's als Limburg, zeker wanneer ze kwaliteitsvolle synergieën uitwerken met het regionale bedrijfsleven en nuttige publieke diensten, zoals de zorgsector.

Wij hopen alleszins dat deze regering dat ook voldoende zal beseffen.

Karolien Grosemans (N-VA): Met de Limburgse parlementsleden, als ik die even mag samennemen, zitten we zeker op één lijn. We zien de Universiteit Hasselt als een motor en willen die heel graag versterken en uitbouwen. Als we dan aan één touw moeten trekken – wat we nogal eens doen – dan denk ik dat we allemaal wel aan hetzelfde zeel zullen trekken. Daarover maak ik me geen zorgen.

Maar ik verschil van mening over de manier waarop. Je kunt dat doen door te concurreren met een universiteit die op een halfuur rijden van hier ligt, de Katholieke Universiteit Leuven, die al sinds de 15e eeuw een reputatie opbouwt en zich heeft versterkt. Dat is niet eenvoudig. Je zult dan proberen om meer van hetzelfde te doen, maar daar ben ik eigenlijk geen voorstander van, omdat ik denk dat we op die manier geen mensen van andere provincies zullen aantrekken. En dat is toch wat we willen: we willen de universiteit versterken, we willen meer volk naar de Universiteit Hasselt krijgen.

Drie dingen zijn belangrijk. Ten eerste vind ik het nicheaanbod waarover de minister sprak bij de opening wél een goed idee. Je gaat immers iets aanbieden wat er elders niet is. Zo zul je niet alleen het Limburgse talent behouden en de braindrain tegengaan, maar je zult ook mensen vanuit andere provincies aantrekken. Dat is de braingain, zoals dat wordt gezegd. Dat is een eerste belangrijk element.

Ten tweede moeten we ook onderzoeken hoe we kunnen samenwerken met andere universiteiten. Ik zie de laatste tijd verschillende Belga-berichten waarin universiteiten op zoek gaan naar samenwerking met buitenlandse universiteiten. Ik denk bijvoorbeeld aan de transnationale Universiteit Limburg (tUL). Nu is dat een vehikel op papier. Onderzoek eens of we zouden kunnen samenwerken met Maastricht University. Maar ga nog verder kijken: onderzoek eens of het mogelijkheden biedt om samen te werken met bijvoorbeeld Eindhoven, of zelfs Aken, welke groeimogelijkheden daarin kunnen zitten voor de Universiteit Hasselt.

En ten derde, ik denk dat we in Limburg vooral technische profielen nodig hebben. Ik zou dan ook proberen om in te zetten op techniek en technologie. Die piste van Eindhoven lijkt mij op dat vlak een goede piste, omdat dat een heel sterke technische universiteit is.

Als we de Universiteit Hasselt willen versterken, denk ik dat we zeker in die drie richtingen moeten denken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel.

Ik draag natuurlijk verantwoordelijkheid voor het volledige Vlaamse hogeronderwijslandschap en wil vooral heel Vlaanderen laten excelleren. Dat vergt keuzes. Wil dat zeggen dat we elke vraag veronachtzamen wanneer die bijvoorbeeld uit Limburg komt? Wel, niets is minder waar. Het is vrij onuitgegeven dat deze Vlaamse Regering uitdrukkelijk en gefocust een beslissing heeft genomen met betrekking tot vier nieuwe opleidingen die kunnen worden aangeboden door de Universiteit Hasselt. En voor het eerst is er daarvoor ook een aparte extra financiering. Laten we nu dan ook vooral focussen op het welslagen van die opleidingen die dit academiejaar gestart zijn.

Daarnaast hebben de Limburgse hogescholen – toevallig was ik maandag nog in een van die hogescholen in Hasselt – een aantal aanvragen voor nieuwe opleidingen ingediend bij de Commissie Hoger Onderwijs. Ondertussen heeft de commissie daarover een positief oordeel gegeven. Die opleidingen doorlopen nu de toets nieuwe opleiding bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Als die positief zijn, dan kan de Vlaamse Regering die opleidingen ook erkennen.

We bouwen dus voortdurend voort. Maar ook die opleidingen kopiëren niet wat elders gebeurt, maar proberen duidelijke keuzes te maken en een voorsprong te nemen in bepaalde specialismen. Ze vertrekken vanuit sterktes, niet met de bedoeling om krek hetzelfde te doen als wat 50 kilometer verder op basis van een veel langere traditie al wordt aangeboden.

Ik wil meegeven welke verantwoordelijkheid ik hierin heb. De middelen voor het hoger onderwijs zijn beperkt. Het dupliceren van algemene opleidingen die al worden aangeboden in de naburige provincies betekent ook een verdere versnippering van de overheidsmiddelen – niet alleen van de onderwijs-, maar ook van de onderzoeksmiddelen. Dat betekent ook dat het aantal studenten in bestaande opleidingen kan verminderen. We moeten toch een beetje voor ogen houden wat de consequentie is van particuliere pleidooien, waarvan we nooit volledig vrij zijn – en dat is maar goed ook, dat we ook in dit parlement enigszins verschillen. Maar mijn verantwoordelijkheid geldt vooral voor het vrij brede Vlaamse hogeronderwijsaanbod.

Als we eens willen terugblikken en onszelf in een internationaal perspectief situeren, dan stel je vast dat ons hoger onderwijs van een uitstekende kwaliteit is en dat wil ik vooral zo houden.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u wel. Ik ben het niet helemaal eens met wat u zegt. Ik heb ook niet begrepen dat u spreekt in naam van de Vlaamse Regering. Of is dat altijd automatisch het geval? Dat is me niet helemaal duidelijk.

Maar u kunt zich vooral niet verbinden met wat er na 2024 zal gebeuren. Niemand verwacht dat er tussen nu en 2024 nog een aantal nieuwe opleidingen aan de UHasselt zouden mogen starten. Dat verwacht niemand. Het gaat over wat er nadien komt.

Het groeiplan is een doorwrocht visieplan met een actieplan erbij en is een antwoord op de sociale, economische en maatschappelijke noden in Limburg. Men is niet over één nacht ijs gegaan bij het opstellen. Ik moet u ook meegeven dat alle maatschappelijke actoren in Limburg daar volmondig als één man of vrouw achter staan.

Collega Yalçın zei het al en het is ook een van de onderdelen van het groeiplan: vandaag is er een onderparticipatie aan universitair of hoger onderwijs in het algemeen in Limburg. Ik zou het heel interessant vinden om te kijken hoe we bijvoorbeeld burgerlijk ingenieur, bio-ingenieur, geneeskunde en misschien ook sociale wetenschappen verder kunnen uitbouwen in Limburg, maar dan met een zeker specialisme. Bij rechten is dat vandaag ook al gebeurd. Zij bieden niet alles tegelijk aan, maar wel bepaalde niches. U zegt dat een niche klein en fijn is en niet te veel mag kosten. Daarmee ben ik het wel eens. Maar een niche kan ook best groot zijn als je dat op Vlaams of euregionaal niveau bekijkt.

Mevrouw Grosemans verwijst naar Eindhoven. Daar heb je bijvoorbeeld een niche rond ruimtevaartopleidingen. Die niche is daar best groot. Ik zeg niet dat we in Limburg hetzelfde moeten doen, maar waarom zouden we in Limburg niet ook niches uitbouwen die vrij groot zijn en waarmee we uniek zijn in Vlaanderen, in België of in de euregio? Daarvoor wil ik echt een lans breken. Op die manier zullen er ook mensen uit de rest van Vlaanderen en ruimer naar Limburg komen om te studeren. Dat kan een ideaal model zijn.

Het zal allicht voor de volgende regering zijn. Maar ik geef u mee dat heel Limburg als één man achter dat plan blijft staan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bachelor-na-bacheloropleidingen buitengewoon onderwijs, zorgverbreding en remediërend leren – 40 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Op deze YOUCA-studentendag ga ik de tactiek van collega Daniëls van deze ochtend hanteren. Ik start met de vraag en YOUCA-studente Sofia Blauwhoff neemt even over. Daarna stel ik de vragen aan de minister.

Minister, in de bezorgdheid over de uitval van leerkrachten, ook in het buitengewoon onderwijs, gingen we op eigen onderzoek uit naar welk effect professionalisering heeft op de uitval van de leerkrachten. Zo hadden we het idee om een schriftelijke vraag te stellen over de banaba's buitengewoon onderwijs en zorgverbredend en remediërend leren.

Uit het antwoord op die schriftelijke vraag van 30 juni 2022 blijkt dat die banaba's buitengewoon onderwijs en zorgverbredend remediërend leren een zeer gunstige impact hadden op de uitval van starters, maar dan in de positieve zin. Leerkrachten en ondersteuners die zo'n banaba op zak hadden, hadden ongeveer 90 procent kans om na drie jaar nog in dienst te zijn, tegenover zo'n 77 procent zonder banaba.

Sofia Blauwhoff: Deze leerkrachten en ondersteuners brengen niet enkel zeer waardevolle professionalisering met zich mee, maar zijn ook beter voorbereid op de concrete uitdagingen in het buitengewoon onderwijs en zorgen zo voor zekerheid en stabiliteit voor leerlingen, ouders en scholen. Deze banaba's zijn dus ontegensprekelijk een grote meerwaarde. Bovendien blijkt er nog veel professionaliseringsruimte.

De voorbije drie schooljaren had zo'n 83 procent van de startende leerkrachten en 87 procent van de startende ondersteuners geen dergelijke banaba op zak.

De minister gaf aan dat hij in een ruimer kader wil bekijken of er acties moeten worden genomen om deze opleidingen aantrekkelijker te maken. Hij verwees daarbij naar het professioneel continuüm van de professionele ontwikkeling van leerkrachten.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik pik hier graag verder op in met enkele vragen. Zult u deze opleidingen actief aanbevelen bij mensen die overwegen om voor het buitengewoon onderwijs te kiezen, en ook bij hen die reeds aan de slag zijn? Overweegt u om de opleidingen verplicht te maken? Zult u deze uitvalcijfers naast de behaalde diploma's blijven monitoren? Welke andere concrete acties overweegt u eventueel?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met deze Vlaamse Regering zetten we resoluut en zoals nooit tevoren in op buitengewoon onderwijs. Daarbij investeren we in extra capaciteit en zorgen we ervoor dat er voor het eerst een capaciteitsmonitor is in het buitengewoon onderwijs. We gaan in de toekomst proberen te bekijken welke instroom of toename we verwachten van de vraag naar plaatsen in het buitengewoon onderwijs, zodat we ons daar tijdig op kunnen voorbereiden, net zoals we ook zorgen voor een vereenvoudiging zodat dit eenvoudiger kan worden aangeboden. We nemen ook de drempels weg voor het organiseren van buitengewoon onderwijs en gewoon onderwijs op een en dezelfde campus.

Daarnaast is het vanzelfsprekend dat ik toejuich dat personeelsleden hun kennis en vaardigheden over lesgeven in het buitengewoon onderwijs willen aanscherpen door die banaba's te volgen, dit ongeacht of ze momenteel al in het buitengewoon onderwijs actief zijn, of dat in de toekomst willen worden.

Dat het volgen van een banaba buitengewoon onderwijs of zorgverbredend en re-mediërend leren verrijkend is, staat buiten discussie. Toch lijkt een verplichting mij niet zinvol. Met het verplichten van zo'n opleiding ga je de voorwaarden om les te mogen geven in het buitengewoon onderwijs nog eens verscherpen. De toegang vernauwen in tijden van lerarentekort is dan misschien niet aangewezen.

Het zou bovendien ook een vingerwijzing zijn naar de bestaande lerarenopleiding die dan tekortschiet. Dat kan minstens op die manier worden aangezien als een oordeel dat de lerarenopleiding voor wat het buitengewoon onderwijs betreft niet voldoet.

Wel kunnen we leraren stimuleren om de startcompetenties die zij meekregen in hun vooropleiding, verder te versterken via deze banaba's, en dat doen we vandaag al. Er zijn maar twee diploma's die we extra valideren. We geven het recht op een niet-verworven salarisschaal voor personeelsleden met een diploma van de voormelde opleiding. We maken een duidelijke keuze en het is een uitzonderlijke keuze. Enkel voor die twee opleidingen maken we een beperkt extra bedrag vrij. In de toekomst wil ik bekijken of we dat bedrag kunnen optrekken, of we op een andere manier een stimulans kunnen bieden. Daar ben ik het volledig mee eens. Daarnaast bekijken we hoe we de lerarenopleidingen kunnen hervormen.

In functie van een actieplan zitten we samen aan tafel voor het versterken van die opleidingen. We moeten er ons voor hoeden dat we vandaag niet alleen heel intensief bezig zijn met het versterken van de instroom. Ook de klassieke instroom moeten we natuurlijk versterken. Daarom willen we inzetten op een kwaliteitsinvestering in die lerarenopleidingen. Dat zal weldra worden afgerond.

Het blijvend monitoren van de uitvalcijfers is een evidentie. Het spreekt vanzelf dat de uitvalcijfers beperkter zijn bij diegenen die hebben gekozen voor een

banaba, en bij diegenen die dan ook nog eens dermate gemotiveerd zijn om de stap te zetten naar het buitengewoon onderwijs dat ze daar nog eens een extra opleiding voor over hebben. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat daar de uitval beperkter zal zijn, en dat is niet zo verbazingwekkend.

Ik wil samen met het veld bekijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat die opleiding nog wat aantrekkelijker wordt gemaakt. Ik begon met te zeggen dat we extra investeren in het buitengewoon onderwijs, wat met zich meebrengt dat we daarvoor nog veel meer profielen nodig zullen hebben. Degenen die een streepje voor hebben op het vlak van kennis en expertise en die de banaba hebben gevolgd, vormen natuurlijk wel een verrijking. En die verrijking zullen we, door een uitbreiding van de capaciteit, op steeds meer locaties nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Ik ga graag even in op het idee om die opleidingen inderdaad nog wat aantrekkelijker te maken. Het is inderdaad zo dat we deze legislatuur ook inzetten op professionalisering. We vinden het heel belangrijk dat onze leerkrachten zich nog meer professionaliseren, niet alleen voor deze materie, maar ook in het algemeen.

We bekijken ook in welke mate we dat kunnen stimuleren met de middelen die ze op de scholen hebben. Ja, die banaba buitengewoon onderwijs maar ook die banaba zorgverbreding en remediërend leren zijn daar eigenlijk hele mooie voorbeelden van. Het is zoals u zegt, minister, dat de mensen die die volgen, er ook heel bewust voor kiezen om daar tijd en energie in te steken. Zij moeten gedurende twee jaar bepaalde avonden in de week die opleiding gaan volgen. Zij krijgen uiteraard op dat moment geen compensatie in hun lessenrooster. Zij kiezen daar heel bewust voor en steken daar die energie in. Ik volg u ook wel als u zegt dat het dan ook wel in de logische lijn der verwachtingen ligt dat daar inderdaad ook minder uitval is. Nochtans vergt het ook wel veel energie.

U zegt inderdaad dat, wat die financiering van de lerarenopleiding betreft, we de lerarenopleiding op zich moeten zien, dat dat een voldoende sterke basis moet zijn om aan de slag te kunnen gaan zonder die bijkomende professionalisering. De lerarenopleiding financiert nu ook heel bewust, vanuit hun basisfinanciering, docenten om les te geven in die banaba. Zij weten dat zij een basis moeten kunnen aanbieden, maar dat de professionaliteit om les te geven in het buitengewoon onderwijs of om les te geven als zorgcoördinator, ook in het gewoon onderwijs, toch wat extra skills vraagt. Zij investeren daar inderdaad in, maar dat gaat nu dus vanuit hun basisfinanciering.

Ik hoor inderdaad de vraag vanuit het werkveld om misschien in te zetten op een vastere financiering. U gaf zelf aan in uw antwoord dat u overweegt om dat beperkte bedrag eventueel op te trekken. Ik denk dat ze dat ook al heel graag horen, maar ik denk dat uw idee om met het veld samen te zitten om te kijken hoe we die financiering misschien nog meer kunnen verankeren, zeker voor hen, een meerwaarde gaat bieden. Ik heb eigenlijk geen verdere vraag meer, maar ik ben heel blij met uw initiatieven hieromtrent.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u zegt dat we verder zitten in dat buitengewoon onderwijs. Zoals u mijn betoog ondertussen al kent, ben ik voor buitengewoon onderwijs, maar niet voor zo veel kinderen als vandaag. Ik hoop dus dat u ook wilt inzetten op inclusief onderwijs. Ik hoop dat, als u hier in de toekomst over spreekt, u altijd meeneemt dat inclusief onderwijs ook belangrijk is. Maar dat is niet mijn vraag.

Ik ben blij verrast om te lezen dat leraren die bijkomend geschoold zijn in wat ze moeten doen – wat niet altijd zo eenvoudig is, namelijk omgaan met kinderen die bijzondere zorg nodig hebben, wat heel uitdagend is en ook heel voldoening geeft, maar ook wel bijkomende competenties vraagt, en die dus die opleiding gevolgd hebben –, blijkbaar langer of meer in het onderwijs blijven dan leerkrachten die die diploma's niet hebben.

Mijn vraag is heel concreet: bestaan er vandaag mogelijkheden om, als je werkt in het onderwijs, tegelijkertijd zo'n banaba te doen met vrijstelling van uren of van een bepaalde opdracht? Ik denk dat dat interessant kan zijn om mensen te motiveren om die opleiding te volgen terwijl ze al aan het werk zijn. Als ze dan zeker langer in het onderwijs zullen blijven werken, is dat dubbele winst: beter opgeleide leerkrachten en minder uitval van leerkrachten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb daar niet zo veel aan toe te voegen, tenzij dat we misschien zouden kunnen bekijken in welke mate we daar de lerarenbonus voor zouden kunnen hanteren en zouden kunnen openstellen. Dat zou het beste kunnen zijn.

De voorzitter: Dan gaan we naar de volgende vraag. Er waren geen verdere vragen?

Kathleen Krekels (N-VA): Neen, geen slotwoord, er is ook geen discussie meer geweest. Ik ben tevreden met de antwoorden van de minister, en ik kijk uit naar het vervolg.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de extra kosten en taakbelasting voor scholen door de verplichte KOALA-taalscreening – 126 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de kostprijs van de KOALA-taaltest – 155 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik wil het graag hebben over de KOALA-testen, minister. Sinds vorig jaar zijn scholen verplicht om bij alle kleuters van de derde kleuterklas een taalscreening af te nemen. Dat gebeurt in alle scholen met hetzelfde instrument, ondertussen de KOALA-test gedoopt, dat in opdracht van de overheid ontwikkeld is door het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven.

Op basis van die taalscreening kan de school vaststellen dat een kleuter voor Nederlands groen, oranje of rood scoort als het over de taalvaardigheid Nederlands gaat. Er kan worden beslist om kleuters een taalintegratietraject te laten volgen doorheen de derde kleuterklas. De klassenraad kan aan het einde van de kleuterklas ook van mening zijn dat het kind moet blijven zitten. We vinden dat een totaal waanzinnig idee, maar ouders kunnen nog altijd beslissen dat hun kind mee overgaat naar het eerste leerjaar, maar dan moeten de kinderen een verplicht taalintegratietraject volgen.

Ik herhaal nog eens dat we absoluut niet tegen het screenen van kleuters op hun kennis van het Nederlands zijn. Meten is weten. We zijn ook niet tegen taalintegratietrajecten als die op een goede manier gebeuren. Het is heel belangrijk om in te zetten op een goede kennis van het Nederlands omdat dat bepalend is voor de verdere schoolcarrière.

We hebben op zich dus geen probleem met de KOALA-test, maar we stellen ons toch een aantal kritische vragen, zeker toen we de berichtgeving in de voorbije weken lazen. Blijkbaar is de digitale versie van de KOALA-test betalend. Scholen hebben de keuze om de kleuters de test te laten afleggen op papier of digitaal. De overheid heeft de digitale versie van die test niet zelf ontwikkeld maar uitbesteed. Dat betekent concreet dat scholen 5,99 euro betalen per kleuter. In een reactie zei de minister dat door de concurrentie meer partners de test zullen ontwikkelen en dat dat de prijs zal drukken. We hebben gezien wat dat betekent voor de markt van de schoolboeken. Hoe je het ook draait of keert, er zit een winstlogica achter en dat betekent in de praktijk vaak dat het net duurder wordt in plaats van goedkoper. Ik ben niet tegen de marktlogica, maar wel tegen het feit dat ouders hogere facturen moeten betalen. Ik ben er dus niet gerust op.

Er is natuurlijk nog de papieren versie. Scholen kunnen ervoor kiezen om daarmee te werken, maar die is tijdsintensief. Een directeur getuigde daarover in de krant: "Kiezen we voor papier, dan moeten die testen manueel verbeterd worden. Vorig jaar is een van mijn zorgleerkrachten daar drie weken fulltime mee bezig geweest: printen, afnemen en verwerken." Dat is heel veel tijd. Die tijd zou beter worden ingezet om die kleuters te helpen om hun Nederlands te verbeteren.

De minister ziet geen probleem. De taalscreening is volgens hem zo ontworpen dat er geen uitgebreide analyses, geen plannen en geen rapportering nodig zijn. Dat staat in contrast met de echo's vanop het terrein. Ook de onderwijsinspectie deed in het voorjaar een aantal bel- en dialoogrondes over die taalscreenings en taalintegratietrajecten. Ze heeft daar recent een rapport over gepubliceerd waarin het derde punt staat waarover we ons vragen stellen. Scholen vragen zich af of die test overal en voor alle kleuters relevant is. Ze vragen of het mogelijk is om een onderscheid tussen de scholen te maken en of scholen zelf kunnen kiezen bij welke kleuter de taalscreening relevant kan zijn. Ze hebben het ook over de grote tijdsinvestering.

In het rapport staat dat de afname van de test eveneens voldoende mensen en middelen vraagt, ook in scholen met weinig, zes, lestijden. Ik krijg die feedback ook van een aantal leerkrachten. Ze zijn niet tegen het idee van tests, maar dan moeten ze het personeel en de middelen hebben om dat goed te doen. Bovendien weten ze heel vaak op voorhand wat er uit die tests zal komen. Ze kennen die kinderen en weten of ze al dan niet een taalachterstand hebben. Ik vind het belangrijk dat de testen fijnmazig genoeg zijn om er nadien goed mee aan de slag te kunnen gaan. Bovendien mogen scholen zelf beslissen hoe ze de taalintegratietrajecten invullen en welke maatregelen ze daarin zetten, maar de vraag is hoe we er zeker van zijn dat dat op een goede manier gebeurt. Ik heb dan ook de volgende vragen.

Hoe verantwoordt u dat een verplichte screening extra beslag legt op de werkmiddelen zonder dat scholen daarvoor specifiek extra middelen krijgen?

Erkent u dat het afnemen van een papieren versie tijdsintensiever is dan de digitale versie?

Zult u de digitale versie alsnog gratis ter beschikking stellen van de scholen?

Hoe kijkt u naar de taalintegratietrajecten? Op welke manier wordt er gegarandeerd dat die op een kwalitatieve manier gebeuren?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb een YOUCA-studente bij mij die de vraag gelukkig ook al op papier heeft meegebracht. Zij zal dus nu de vraag stellen over de taakbelasting voor scholen door de verplichte KOALA-screening.

Alexia Maréchal Jimenez: Vanaf 10 oktober moet elke school in de derde kleuterklas opnieuw de verplichte KOALA-test afnemen. Vorig jaar kon dat enkel nog op papier. De minister beloofde dat dit schooljaar ook een digitale afname mogelijk zou zijn. In onze schriftelijke vraag 'Taalscreening laatste kleuterklas - Digitale tool' van 25 mei 2022 uitten we al onze vrees dat de verplichte KOALA-test extra werk en extra kosten voor de scholenteams zou betekenen. Enerzijds zou een digitale manier van testen de taakbelasting beperken ten opzichte van een testafname op papier, omdat de verwerking niet manueel moet gebeuren. Anderzijds werd gevreesd voor extra kosten voor de software en ook voor de compatibiliteit met andere schoolsoftware. Want als de software niet compatibel is, genereert dit toch ook aanzienlijk bijkomend werk. Trouwens, ook op papier komen er extra kosten. De test is namelijk in kleur en dat betekent dus extra printkosten.

Samengevat: als er voor deze verplichte taaltest geen gratis software wordt voorzien die compatibel is met reeds bestaande schoolsoftware, komen er extra kosten en eventueel extra werklust bij voor de scholen. Daar is geen weg omheen.

In zijn antwoord op bovengenoemde vraag van voor de zomer, maar ook in recente reacties in de pers, geeft de minister aan dat de overheid zelf geen centraal pakket ter beschikking zal stellen. De ontwikkeling wordt overgelaten aan educatieve uitgeverijen en softwareontwikkelaars. Daarmee steekt de minister zich weg achter de vrijemarktwerking en het feit dat software ontwikkelen geen kerntaak van onderwijs is. Dat nu de prijs van de enige softwareaanbieder 6 euro per kleuter bedraagt, is dus het probleem van de school.

Kortom, door deze manier van werken wordt de factuur doorgeschoven naar scholen, die hun werkingsmiddelen zullen moeten aanspreken als ze de test digitaal willen afnemen. Ook de belasting voor de leerkrachten is hoog. Dit alles wordt scholen gepresenteerd in een tijd van acuut lerarentekort en onvoorstelbare energiekosten. Dit komt binnen het onderwijsveld zeer cynisch over.

Daarom heb ik deze vragen voor u, minister.

Wat zult u hieraan doen?

Hoe reageert u op de klachten van scholen en koepels, die het niet aanvaardbaar vinden dat de factuur voor deze verplichte toets doorgeschoven wordt naar scholen?

Hoe zult u scholen ondersteunen die het budget niet hebben om de digitale test aan te kopen en die evenmin voldoende personeel ter beschikking hebben om de papieren versie te verwerken?

Waarom hebt u er niet voor gekozen om een centraal systeem aan te bieden? Kerntaak of niet, het zou de scholen veel geholpen hebben.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben wat betreft die KOALA-testen in eerste instantie vooral heel blij dat ze er zijn en dat we, niettegenstaande de weerstand die er aanvankelijk bestond, toch de beslissing hebben genomen om in de derde kleuterklas effectief over te gaan tot de invoering van taalscreening in de periode die nu loopt en waarbij vervolgens, op basis van de resultaten, ook intensief gewerkt kan worden zodat die kinderen waarbij er een achterstand op het vlak van de kennis van het Nederlands werd vastgesteld, intensief kunnen worden bijgespijkerd en ze uiteindelijk in het

eerste leerjaar met enige kans op succes kunnen starten, namelijk met een afdoende kennis van het Nederlands. Dat is een verhaal van gelijke kansen.

Uiteraard brengt de afname van de KOALA-test inspanningen met zich mee, dat is evident. Er is altijd ergens een inspanning die je moet doen om iets te kunnen bereiken. Ik heb vorig jaar zelf gezien hoe men daarmee aan de slag gegaan is. Dat was een feest voor het oog, moet ik zeggen, waarbij de kinderen zelf heel enthousiast participeerden. Ook oefeningen op papier werden met een groepje kleuters gerealiseerd. Dat daar tijd in kruipt, is waar, maar dit is, wat mij betreft, cruciaal bij het begin van de leerplicht. Dat is dus geen overbodige taakbelasting, het is een kerntaak. Een kerntaak waarvoor we ook middelen voorzien, in het kader van de werkingsmiddelen.

Daarenboven hebben we – als ik even terugblik – voor het kleuteronderwijs niet bepaald de vinger op de knip gehouden. Integendeel, we zijn in 2020 al gestart met een extra periodiek terugkerende financiële injectie van 71 miljoen euro. Die komt er jaarlijks bij. Daarbovenop deden we een extra investering van 23 miljoen voor extra zorgcoördinatoren en was er nog eens 23 miljoen euro voor een extra aanbod aan kinderverzorgers, wat 535 extra kinderverzorgers in het kleuteronderwijs opleverde en ervoor zorgde dat kleuteronderwijzers zich zelf veel meer kunnen concentreren op hun kerntaak, namelijk lesgeven. En specifiek voor de taalintegratietrajecten en de KOALA-testen hebben we nog eens 12 miljoen euro voorzien. 71, 2 maal 23 en 12, dat is, mijnheer Daniëls? 129 miljoen euro, dank u wel! (*Gelach*)

129 miljoen extra impuls.

Uiteraard brengt de afname van de KOALA kosten met zich mee. Dat heb ik gezegd. Laten we het ook niet dramatiseren, alstublieft. Het gaat hem over twintig bladzijden per leerling. We stellen ook vast dat de factuur natuurlijk varieert. Heel concreet: sommige scholen printen telkens alles in kleur af voor elke leerling. Dat is inderdaad iets duurder. Andere scholen zorgen voor exemplaren die herbruikbaar zijn voor meerdere kinderen en zelfs voor meerdere jaren. Ik heb toepassingen gezien waarbij men werkt met kleurplaten die gelamineerd zijn en waarop de kleuters met uitwisbare inkt werken. Sommigen werken met blokjes die je op het juiste antwoord legt. De creativiteit is grenzeloos.

Wat betreft de digitale afname heeft mijn administratie al in oktober 2021 alle KOALA-materialen ter beschikking gesteld van negen softwareleveranciers en uitgeverijen die interesse hadden laten blijken en die zeiden: we willen daarmee aan de slag gaan. Het lijkt me evident dat we in eerste instantie proberen om de vrije markt te laten werken in plaats van direct als overheid in hun plaats te gaan treden en te zeggen: nee, wij zullen het doen. In sommige gevallen, zeker wanneer je 'proven technology' gebruikt, zal het aanbod dat wordt geformuleerd vanuit de vrije markt kwalitatief beter zijn dan wanneer wij het van overheidswege opnieuw zouden gaan doen.

Het klopt dat voor dit schooljaar slechts één firma de digitale afname van de KOALA effectief gerealiseerd heeft. Zes andere firma's kozen ervoor om het enkel mogelijk te maken de resultaten van de KOALA-test ook in het eigen softwarepakket te integreren. Dat is op zich natuurlijk ook een meerwaarde. Ik bekijk of er voor de volgende afname nog andere spelers op de markt hun interesse zullen laten blijken. Ik ga niet de fout maken en zeggen: die 6 euro, wij zullen die factuur betalen. Daardoor zal de factuur enkel toenemen, denk ik. Dat lijkt mij niet de te bewandelen weg. We zullen kijken of er zich nog andere marktspelers zullen aandienen, wat natuurlijk ook een neerwaarts effect zal hebben op de prijs, en of we daar anders zelf in zullen moeten tussenkomen, als de marktwerking niet optimaal is. Maar dat geeft ons nog wel wat tijd voor een volgende afname.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister.

Als je zoiets invoert en oplegt vanuit Vlaanderen, dan is het toch logisch dat je er ook voor zorgt dat de software voorzien wordt en dat je er als overheid voor zorgt dat uw scholen die software ter beschikking hebben. Dat is hier voor mij nu toch echt een marktwerking. En ik ben hier ook niet de communist van dienst, nooit. Maar in dezen heeft het toch geen enkele zin om te gaan zeggen dat we dit nu eens gaan doorschuiven naar de scholen, want het zou nog kunnen dat de verschillende softwareontwikkelaars ... Dit argument houdt voor mij absoluut geen steek. Ik vind dat dit hier echt wel een opdracht zou moeten zijn geweest van Vlaanderen, om ervoor te zorgen dat die software ter beschikking was en is, in de toekomst, voor de scholen.

Dat lijkt u misschien niet zoveel, 6 euro per kind, maar dat is het wel. En je hebt het dan over extra werkingsmiddelen en je telt dan zo een aantal zaken op, zoals de zorg die erbij komt. Maar zoals je weet, werken die werkingsmiddelen in onderwijs met één enveloppe. Dat zijn niet-gekleurde middelen. Je weet hoeveel kosten erbij komen op het vlak van energie en dergelijke, en dan komen er nog zulke dingen bij in die niet-gekleurde enveloppe. Dan zijn dat gewoon extra kosten die daarbovenop komen en de rekening is negatief voor een school. Dan zijn al die extra euro's te veel om ervoor te zorgen dat je nog goed kunt werken – nog los van de extra werkdruk in tijden van lerarentekort, en de problemen die er nog bovenop komen.

Dus als je zoiets invoert en je wilt daar draagvlak voor, dan denk ik dat het de rol en de taak van de overheid is om faciliterend en ondersteunend te werken, en niet om de werklast en de factuur door te schuiven naar de scholen. Wat u daar ook van zegt, wij blijven dat met onze fractie een absoluut foute keuze vinden en wij hopen dat u hier nog op terugkomt.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Dank u wel voor uw antwoord, minister.

Ik denk dat heel veel mensen in het veld het met mij eens zullen zijn dat er wel inspanningen gebeuren, maar dat het nu ook weer niet zo is dat onze kleuterscholen op een vetpot aan werkingsmiddelen zitten, waarmee ze zich heel veel extra kosten kunnen permitteren. Zoals ik het hoor, worden die extra uren voor kinderverzorgsters bijvoorbeeld wel ingevuld, maar in een aantal gevallen zijn het dan de kinderverzorgsters die voor de klas moeten gaan staan omdat ze geen kleuteronderwijzers vinden. Om nu te doen alsof het probleem in het kleuteronderwijs opgelost is en we daar mensen en middelen te veel hebben, dat klopt absoluut niet.

Hoe men het ook draait of keert, het feit dat u nu extra geld aanrekent en dat men daar, in het geval van de digitale test, middelen moet tegenoverzetten of het personeel krijgt het niet allemaal gebolwerkt, gaat ten koste van waar het eigenlijk over moet gaan en dat is inzetten op het versterken van het Nederlands van kinderen. Dat zegt de inspectie ook duidelijk in haar rapport. Die schrijft: "Als de test voor alle kleuters wordt afgenomen, vraagt dit een grote tijdsinvestering die ten koste gaat van het remediëren van andere noden".

Het gaat erom dat ik het gewoon ook niet begrijp. Ik snap niet waarom jullie, als je dan toch de opdracht uitschrijft om het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven de test te laten ontwikkelen, hen niet meteen ook een digitale versie laat ontwikkelen. Jullie zijn een meerderheid die de mond vol heeft van het verlagen van de planlast, maar jullie zijn die op dit moment gewoon aan het verhogen, terwijl dat dus niet nodig zou zijn. U zegt: wij vertrouwen de marktwerking en dat gaat zeker een neerwaarts effect hebben op de prijs, als er op een dag misschien ooit eens meer aanbieders bij komen. Maar ik zeg het nogmaals: in de boekenmarkt zijn er meer commerciële aanbieders en we zien dat de facturen voor de

boeken alleen maar hoger worden. Dus nogmaals, minister, u stelt middelen ter beschikking. Wel, investeer die dan op een slimme manier en geef gewoon één – liefst universitaire – partner de mogelijkheid om een digitale versie te ontwikkelen. Bent u toch niet bereid dat te doen?

Dan heb ik nog een laatste vraag, want daar heb ik ook niet echt een antwoord op gekregen. Een van de punten die het rapport van de onderwijsinspectie ook maakt, is dat scholen een langetermijnvisie voor taalondersteunende initiatieven en taal-integratietrajecten vragen. Ik heb niet echt een antwoord gekregen op de vraag hoe u daarmee aan de slag gaat. Is het de bedoeling dat er vanuit de overheid toch nog veel meer een soort ondersteunende visie komt, zodat scholen ook veel beter weten wat er nu van hen verwacht wordt? Want nu heb ik het gevoel dat er sommige scholen zijn die heel goed weten hoe ze aan taalondersteuning moeten doen en andere niet, waar kinderen dan al dan niet van profiteren. En dat kan, wat mij betreft, echt niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Dit is een dossier dat collega Vandromme normaal opvolgt en ik zal deze namiddag proberen om die dossiers voor haar te behartigen op de best mogelijke manier.

Minister, onze fractie vindt screening een goede maatregel, maar we betreuren wel dat de scholen nu voor extra kosten komen te staan voor de afname van die screening. Neemt men die screening af op papier, dan moeten ze kleurenkopieën voorzien voor alle kleuters. De meeste scholen doen het toch op die manier. Doen ze de screening digitaal, dan moeten ze daarvoor een commerciële speler aanspreken die de tool vanzelfsprekend niet gratis ter beschikking stelt. Ook de onderwijsinspectie heeft met een tachtigtal scholen gesproken over hun ervaringen met de KOALA-test en daaruit bleek dat de scholen dat toch als zeer arbeids- en tijdsintensief evalueerden.

Vandaar onze vraag, minister, of het misschien niet beter was geweest om na een jaar proefdraaien toch een grondige inhoudelijke evaluatie te doen van het verloop van die KOALA-testen. Er is een steekproef geweest om de resultaten van de screening te bekijken, maar een echt grondige inhoudelijke evaluatie is er niet geweest. Is het misschien iets wat u in de nabije toekomst zou willen doen, zodanig dat we hieruit toch een aantal lessen kunnen trekken?

Er zijn immers toch een aantal vragen die we ons zouden moeten stellen: in hoeverre is de screening ook effectief een meerwaarde voor de kleuters waarover we spreken? In hoeverre weten de kleuteronderwijzers ook effectief iets extra over die taalontwikkeling? Want ik denk dat we in dezen zeker ook de rol van de kleuteronderwijzers en het vertrouwen in hen niet uit het oog mogen verliezen. Uiteraard zijn zij het wel die een goed zicht hebben op hun klasje en de kleuters. In heel wat verhalen komt naar boven dat heel veel kleuteronderwijzers, wat betreft de resultaten die op de testen behaald worden, al op voorhand kunnen zeggen welke kleutertjes het daar moeilijk mee zouden hebben en welke goed zouden scoren op die testen. Een vraag die zich dan wat opdringt, is of die screening wel voor alle kleuters nodig is. Kunnen we daarin gaan differentiëren? Die vraag zou ik toch wel aan u willen richten.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Wij weten vanuit Ierland, misschien zelfs Schotland, dat meten weten is. En op dat vlak zijn wij er voorstander van om op een goede manier te testen wat de kennis is. Langs de andere kant, ik ben een liberaal en helemaal mee in het verhaal van vrijemarktwerking. Maar tenzij ik mij vergis, is vrijemarktwerking meerdere spelers. Als je één speler hebt, zit je niet noodzakelijk in een vrijemarktwerking, waardoor de prijs natuurlijk omhooggaat.

Het is misschien toch wel te bekijken in welke mate er gekeken kan worden naar al dan niet een openbare aanbesteding, om een goede digitale versie voor elke school naar voren te brengen. Want op het moment dat je het aanbiedt aan scholen, met de redenering dat zij daarop vrij kunnen intekenen – als het een digitale test is –, en je hebt één aanbieder, dan kun je je afvragen: kun je elke leerling op dezelfde manier bereiken?

Daarnaast heb je de vraag wat we precies meten. Dat is toch niet onbelangrijk. We meten op welke manier er vooruitgang is wat betreft taalintegratie, maar we meten eigenlijk niet wat daar daarna uit voortkomt en in welke mate er gemedieerd wordt. Aangezien een school vrij beslist op welke manier zij daarna dat taalintegratietraject invult, weet je eigenlijk niet waar dat naartoe gaat. Dus het is misschien toch niet onzinnig om na te denken over de volgende fase waarbinnen je meet in welke mate je vooruitgang kent, een beetje in vergelijking met de testen die we gisteren hebben besproken in de plenaire vergadering. Je moet altijd kijken in welke mate je ook vooruitgang maakt.

Ten slotte, minister, vraag ik om ook open te staan voor het volgende. We hebben nog niet zo heel lang geleden een discussie gevoerd, tijdens de regeringsvorming, om naar 5 jaar te gaan voor de leerplicht – niet de schoolplicht, want dat bestaat bij ons niet. Maar misschien moeten we er toch wel echt ernstig over nadenken om die leerplicht naar 2,5 jaar te brengen. Ik weet dat ik daarmee in herhaling val, maar de heer Daniëls vergeeft mij dat, want hij valt ook af en toe eens in herhaling. Ik vind dat die 2,5 interessant is om echt eens te bekijken, want als we diegenen willen bereiken die we vandaag niet bereiken, dan gaat het over die leerplicht naar 2,5 brengen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik denk dat het goed nieuws is dat we aan de tweede editie van die verplichte taalscreening zijn toegekomen. Voor onze fractie is dat een heel belangrijke maatregel, waar we dus uiteraard zeer tevreden mee zijn. Want het is inderdaad absoluut noodzakelijk om de taalachterstand zo vroeg mogelijk te detecteren. Hoe vroeger je met dingen kunt beginnen, dingen kunt beginnen aanleren en zaken verbeteren, hoe beter. De minister erkent dat duidelijk, want nu gaan er extra financiële middelen naar die kleuterscholen. Er werd een berekening gemaakt, het gaat over een slordige 129 miljoen euro. Dat is dus superpositief.

Collega Yalçın verwees naar de bevraging over die eerste KOALA-testafname die gedaan werd door de onderwijsinspectie bij ongeveer tachtig directeurs. Wat daar gezegd wordt, en dat is toch heel belangrijk om te weten, is dat het effect eigenlijk wel wordt bereikt, want de taalscreening geeft impulsen aan het taalbeleid, de kwaliteitsontwikkeling en het taalonderwijs in de meerderheid van de scholen. Dus laat ons toch wel onthouden dat het doel met deze test enigszins bereikt wordt.

Is alles perfect? Nee, uiteraard niet. We zijn nog maar aan het tweede jaar. Zo vragen scholen – en dat is hier al gezegd geweest – met veel taalsterkere leerlingen of zij over een moeilijkere test zouden kunnen beschikken. Ook wat de taalintegratietrajecten zelf betreft, geven de scholen aan dat ze nood hebben aan ondersteuning bij het opzetten van de trajecten, want in de praktijk zijn de bouwstenen voor effectieve taaltrajecten voor velen blijkbaar nog onbekend terrein. En ook vragen scholen om een verderzetting van de opgezette trajecten in het lager onderwijs.

Ik heb voor u, minister, dan ook de volgende vragen.

Hoe staat u tegenover de vraag van taalsterkere scholen om die test moeilijker te maken? Collega Yalçın haalde dat ook al aan. Ik denk dat zo'n test bij iedereen, bij elke kleuter, afgenomen moet worden. Ik denk niet dat we kunnen zeggen dat het bij bepaalde kleuters niet nodig is. Die test moet bij iedereen afgenomen worden,

maar misschien kan de test nog iets sterker gemaakt worden om sommige leerlingen uit te dagen?

Wat die praktijkgids betreft: kunt u er iets aan doen om die nog bekender te maken?

En hoe staat u ten opzichte van de opvolging van die taalintegratietrajecten in het lager onderwijs?

Met betrekking tot de digitale afname is het niet zo dat scholen verplicht zijn om die testen digitaal af te nemen. Ze kunnen ze inderdaad ook op papier laten afnemen. Er wordt dan door sommige collega's gewezen op die planlast. Ik wil nogmaals wijzen op het budget – ik denk dat het over een 12 miljoen euro gaat – dat uitgetrokken werd voor het aannemen van extra zorgcoördinatoren die de leerkrachten bijstaan bij het afnemen van die testen. Het is niet dat de leerkrachten, de kleuteronderwijzers er helemaal alleen voor staan. Ze worden daarin toch bijgestaan.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Men is me hier eigenlijk het gras voor de voeten aan het wegmaaien want ik had een vraag om uitleg ingediend over dat rapport van de onderwijsinspectie en er zijn nu dus al verschillende vragen van gesteld. Dus we zullen zien wat er nog van overblijft. (*Opmerkingen*) (*Gelach*)

Ja, we zullen zien of de minister antwoordt op de verschillende vragen van collega Tavernier. Ik heb er ook een stuk of vijf, maar ik zal het eerst hebben over de huidige testen en de initiële vraagstelling.

U weet dat we zeker voor die proeven zijn, maar dat scholen daarvoor moeten betalen? Het is natuurlijk niet zo veel, die 6 euro, maar het is allemaal niet zo veel en het zijn vele kleintjes die één grote maken. Ik hoor toch verschillende collega's, ook uit uw meerderheid, zeggen dat dat toch eens herbekeken moet worden en dat men dat van overheidswege zou moeten aanbieden. Dat is ook maar normaal: als jullie die proef opleggen – en voor mij is dat zeker terecht –, dan moet de overheid ook de kosten daarvoor dragen. U zegt dat jullie de vrije markt laten spelen. Dat kan perfect. U kunt bijvoorbeeld toch met driejarige periodes werken, zodat u dat na drie jaar weer openstelt voor andere bedrijven om daar een digitale versie van te maken? Ik hoop dat dat voor volgend jaar zeker kan.

Ten tweede, we hebben nog altijd weinig zicht op de remediëringstrajecten. Mevrouw Goeman heeft daar ook een vraag over gesteld. Wat wordt er nu met die resultaten gedaan? Op welke manier worden die kinderen dan bijgespijkerd? Want de ene school gaat dat heel anders doen dan de andere. Dat is natuurlijk ook weer de vrijheid van onderwijs. Maar aan de andere kant heeft dat het risico dat sommige scholen dat veel beter gaan doen en andere veel minder goed. Daar moeten we toch eens, en het moet echt wel onderzocht worden, de einddoelen of minimumdoelen bekijken. Voor de kleuterklas is dat misschien wat overdreven, maar iets in die zin.

Een derde punt is de bekendmaking van de cijfers van dit jaar. Vorig jaar hebt u dat met een steekproef gedaan, maar ik vond die nogal beperkt; dat was op basis van een aantal scholen die dat vrijwillig deden. Als we in de gaten willen houden wat dat oplevert, dan is daar toch wel een wat uitgebreidere steekproef nodig, denk ik. Hoe gaat u dat doen? Gaat u dat op dezelfde wijze bekendmaken als bij de eerste editie?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik ga in op wat collega's De Gucht en Laeremans zeiden over remediëring en voortgang. Ik had onlangs een gesprek met een school waar veel anderstalige leerlingen in een klas zitten. We hadden het over de KOALA-test en het waardevol gegeven van het afnemen. Zij vonden dit zeker een mooie

meerwaarde. Eigenlijk waren zij ook wel tevreden met de test op zich, ook al is die arbeidsintensief. Maar los daarvan is het resultaat soms ook belangrijk.

Zij hadden via hun koepel gevraagd of de KOALA-test ook gebruikt mocht worden om een hertesting te doen op het einde van het schooljaar, nadat ze inderdaad het taalbad en dergelijke toegepast hadden op de leerlingen die hiervoor in aanmerking kwamen. Men gaf natuurlijk aan dat het eigenlijk niet de bedoeling is dat KOALA ook gezien wordt als een hertest. Ik begrijp dat gegeven vanwege de officiële resultaten, maar ik heb geïnsinueerd dat voor eigen gebruik en informele resultaten een herafname op het einde van het schooljaar voor hen natuurlijk wel waardevol kan zijn om te zien in welke mate hun inspanningen resultaat gehad hebben. Ik vroeg me gewoon af in welke mate zij de hertestingsresultaten mogen interpreteren – niet om officieel te hebben, maar informeel is dat toch heel waardevolle informatie. Misschien moeten we dat met de ontwikkelaars eens bekijken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het zal u niet verbazen, maar collega De Gucht heeft me inderdaad getriggerd. Want in deze commissie herhaalt hij eigenlijk twee dingen: leerplicht vanaf 2,5 jaar in een niet-katholieke school. Mijnheer De Gucht, dat zijn de twee zaken die u hier ondertussen al een paar jaar op de agenda probeert te zetten. *(Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht)*

En dan komt er nog een thema bij: vanaf 2,5 jaar ook een warme maaltijd. Dat zijn inderdaad uw drie thema's. Deze morgen ging het over andere thema's, ook boeiend. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman. Gelach)*

Word niet te enthousiast, mevrouw Goeman, want er hangt ook een prijskaartje aan. Dat is dan altijd het stille gedeelte van uw tussenkomst.

Ik wil even ingaan op de leerplicht. Leerplicht of schoolplicht, wat is dan het verschil? Waarover spreken we: een verlaging van de leerplicht of een verlaging van de schoolplicht? Op dit moment hebben we in Vlaanderen, met de decreten die we gemaakt hebben in combinatie met de schooltoelage en de incentive die ouders financieel krijgen als ze hun kinderen naar de kleuterschool sturen, samen met de toegang tot het lager onderwijs, ervoor gezorgd dat men vooral kiest om naar school te gaan. Het is eigenlijk geen leerplichtverlaging.

Want als u de leerplicht verlaagt naar 2,5 jaar, dan bent u nog altijd niet zeker dat ze op school zijn. De redenering die zegt dat kinderen wel op school zullen zitten als we de leerplicht verlagen, is wat kort door de bocht, ook omdat het advies ter zake van de Raad van State ons niet de ruimte geeft om dat te doen. Als er wordt opgeroepen om niet te juridiseren, dan moeten we daar toch enigszins terughoudend over zijn.

Het beleid dat de minister voert, het beleid dat we met deze meerderheid van de N-VA, cd&v en Open Vld voeren om inderdaad die test in te voeren en kwalitatief in te zetten op Nederlands, is dus een zeer goede zaak. Daar moeten we inderdaad op verdergaan om het belang van het Nederlands – daarover gaat het – te benadrukken. Dat debat is deze ochtend gevoerd bij die vragen om uitleg, collega's. En dat doen wij met deze KOALA-test, zoals ook collega Tavernier aangehaald heeft.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Taalscreening is een uitstekend initiatief, een uitstekende maatregel, niettegenstaande de weerstanden die we ter zake hebben moeten overwinnen. Wat nu gehanteerd wordt, is effectief een instrument dat gezien mag worden. En ja, dat vergt natuurlijk altijd een extra inspanning en dus ook extra kosten. Al zijn die beperkt en toch ook enigszins relatief, als je weet dat we daar de 12 miljoen euro recurrent op jaarbasis voor uitgetrokken hebben en nog eens die 117

miljoen euro extra middelen. Dan kom je aan 129 miljoen euro voor extra middelen en initiatieven voor betrokken onderwijs. Dat relativeert toch enigszins een en ander.

Waarom hebben we het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO) niet de opdracht gegeven om dat te ontwikkelen? Omdat ze dat zelf niet wilden. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Dat was omdat ze er zelf van uitgingen dat dat niet hun specialisme is, en dat ze dat dus liever niet doen. Schoenmaker blijf bij je leest. Daarom hebben we gekeken naar waar specialismen zitten. Er zijn verschillende marktspelers, dus dan is het toch de logica zelve dat we eerst eens kijken hoe de markt op een en ander reageert in plaats van zelf tussen te komen, om dan uiteindelijk de opdracht te geven aan een entiteit die daar misschien niet om vraagt, die dat liever niet wil? We zullen voor een volgende afname zien hoe de zaken evolueren. Ik denk dat er een goede huisvaderpositie ingenomen is.

De leerkrachten zijn wel degelijk begeleid om resultaten te lezen en te interpreteren. We hebben er net een heel instrumentarium aan toegevoegd en materiaal ter beschikking gesteld. En we bevragen scholen ook over de resultaten. De onderwijsinspectie heeft ter zake ook een rapport opgeleverd. Ik citeer uit hun communicatie: "Scholen met veel kansarmere kinderen ervaren de taalscreening als een sterke stimulans voor hun talenbeleid." Het is niet te geloven dat sommige linkse partijen tegen die maatregelen waren. Maar de onderwijsinspectie ... *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Voelt u zich aangesproken? Ik heb net nog de communicatie gevonden van uw collega die gewag maakt van de "taalwoestijn die Weyts uiteindelijk zou gaan realiseren". Dat valt dan toch goed mee. De scholen met veel kansarmere kinderen ervaren taalscreening dus als een sterke stimulans voor hun talenbeleid. De scholen die veel kansrijke en taalsterke leerlingen hebben, vragen of die instrumenten verder verfijnd gaan worden.

Ja, natuurlijk, we zijn nu goed begonnen. 'The proof of the pudding is in the eating', we zijn een weg ingeslagen en er is 'no way back'. Dat is een goede zaak. Nu wordt er ook al voor gepleit om verantwoordingsplicht te gaan opleggen aan de scholen, om nog eens de administratieve lasten en plichten te gaan verhogen om ter zake te getuigen, in alle gevallen, bij alle leerlingen, bij alle kinderen, wat ze uiteindelijk daarmee gedaan hebben. Ik denk dat net daarvoor ook de onderwijsinspectie dient, dat dat net de rol is die zij speelt, ook bij de reguliere doorlichting: dat een en ander kan worden nagegaan over hoe men daarmee aan de slag is gegaan.

Scholen ontslaan van de verantwoordelijkheid om de toets af te nemen zou ik niet doen. Ik hoor ook regelmatig dat het voor heel wat leerkrachten soms onverwachte resultaten oplevert. Grotendeels zullen de resultaten beantwoorden aan de verwachtingen ten aanzien van kindjes die men al goed kent, wat niet altijd het geval is, zeker niet als het gaat over grote groepen. En je zit ook in het begin van het schooljaar. Anderzijds is er ook de erkenning dat er soms ongeziene onverwachte resultaten, zowel in negatieve als in positieve zin, naar boven komen.

Dit is dus de eerste keer. We zijn de goede weg ingeslagen. Alles is vatbaar voor verbetering. Dat gaan we ook doen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Even ter rechtzetting, en voor het verslag: de 'taalwoestijnreactie', dat was onze reactie op het feit dat u na de afname van de taaltest de kinderen die niet slaagden en het niet goed deden op die test, aparte taalbadklasjes wilde laten volgen. Daarvan hebben wij gezegd dat we dat niet de correcte aanpak vinden. Wij zijn voorstander van een geïntegreerde werking. Ik

weet niet hoeveel aparte taalbadklasjes er zijn als resultaat van die KOALA-testen. Als de inspectie verwijst naar 'taalarmen' en naar het feit dat men in kwetsbare scholen tevreden is met de test, dan schrijven ze niet dat ze ook zeer tevreden zijn met het feit dat er nu, als resultaat van de KOALA-test, zoveel aparte taalbadklasjes zijn waar de kinderen nu apart Nederlands volgen. Dat is niet eens het geval.

Graag een beetje juist citeren, interpreteren en weergeven van mijn reactie, dat zou fijn zijn.

Maar de vraag ging hier niet over de taalbadklasjes. U zegt over die centen dat het allemaal niet zoveel is, en dat de werkdruk niet zoveel is, maar dat zijn toch wel de signalen die wij ontvangen. Ik denk dat er ook wel positieve reacties zijn op de KOALA-test zelf, inhoudelijk dan, en dat het inderdaad een instrument is of kan zijn om met taal aan de slag te gaan. Maar het komt toch wel weer op de schouders van de scholen en de leerkrachten terecht.

Onze expliciete vraag is om tussen te komen in die kosten voor de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Als ik dit allemaal hoor, dan moet de meerderheid misschien toch nog eens rond de tafel gaan zitten, want voor de verandering rommelt het precies toch wel een beetje over de uitrol van die taaltesten. Waar heel veel duidelijkheid over is, is dat er kamerbreed een consensus is over het feit dat de taalscreenings bij kleuters op zich zeer nuttig kunnen zijn, maar dat er bij meerdere collega's nog vragen zijn over de manier waarop.

Ik zou dus willen zeggen: minister, luister ook naar uw coalitiepartners. Toon u als een partner van de scholen, niet als iemand die hen extra op kosten jaagt. Ontwikkel die digitale test dus ook gratis. Bied die aan, zoek naar een partner op het terrein die dat kan doen. Dat is gewoon een investering die jaar na jaar blijft renderen, in plaats van dat scholen elk jaar opnieuw commerciële partners moeten betalen voor die testen.

Ten tweede, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat als je de test afneemt, dat ze dan zo nuttig mogelijk moet zijn om in kaart te brengen waar de kleuters staan. Dus nu we toch in dat vocabulaire zitten, moet u misschien eens nadenken om ze adaptief te maken, collega's, zodat ze moeilijker wordt naarmate ... (*Opmerkingen*)

Maar nee, op het niveau van kleuters. Je kunt perfect methodologisch nadenken over hoe je – uiteraard op het niveau van kleuters – de test moeilijker maakt naarmate de oefeningen juist worden oplost.

Ten derde: we zijn het er allemaal over eens dat er absoluut moet worden ingezet op de kennis van het Nederlands bij kleuters. Maar er is op het niveau van deze meerderheid echt nog werk om de scholen meer richting te geven over wat een goede visie is, een goede pedagogische aanpak van taalontwikkeling bij kleuters. Zodoende krijgen de scholen ook houvast om hun eigen taalbeleid verder vorm te geven. Er is ook nog werk om te blijven inzetten op opleiding van leerkrachten. Inzetten op het Nederlands, dat klinkt goed, maar ik denk dat er nog veel meer moet gebeuren om daar in de praktijk ook werk van te maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de nood aan samenwerking en coördinatie in de verdere uitrol van het Vlaams Leesoffensief – 143 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Voorzitter, ook ik heb assistentie ingeroepen vandaag. Mijn YOUCA-stagiaire Sarah zal de vraag om uitleg stellen.

Sarah Driège: Minister, als antwoord op de dalende leesvaardigheid en leesmotivatie van onze Vlaamse leerlingen lanceerde u, samen met minister van Cultuur Jan Jambon, in december 2020 het Vlaams Leesoffensief. Dit initiatief kadert in de ambitie van de Vlaamse Regering om verder te werken aan een gedragen en duurzaam taal- en leesbevorderingsbeleid over diverse beleidsdomeinen heen.

In februari 2021 ging een breed samengestelde en onafhankelijke kern- en stuurgroep aan de slag om een advies uit te werken voor het vormgeven van het Vlaams Leesoffensief. De adviesnota 'Een Leesoffensief voor Vlaanderen' werd vervolgens in juli 2021 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. De nota bulkt van ambitie en bevat maar liefst dertig operationele doelstellingen en vijftig concrete acties die de beleidsdomeinen overschrijden en gericht zijn op de structurele maatregelen die nodig zijn om het tij te keren.

In november 2021 lanceerden u en minister Jambon een zestal startacties waaronder het project 'Boekstart' in het kleuteronderwijs en auteursresidenties in scholen van het technisch en het beroepsonderwijs. Een klein jaar later werd de start van de campagne 'Vrienden voor het Lezen' aangekondigd. De campagne moet ouders, kinderbegeleiders, leerkrachten, ouderverenigingen en cultuur- en welzijnsorganisaties oproepen om het lezen meer tijd en aandacht te geven. Ook krijgt de UNESCO Wereldboekendag op 23 april voortaan een Vlaamse invulling in de vorm een 'Vlaanderenleestdag'.

Daags na de lancering van de campagne, op 22 september 2022, mochten we op initiatief van onze fractie de voorzitter en ondervoorzitter van het Vlaams Leesoffensief in de commissie Onderwijs ontvangen voor een gedachtewisseling. Er werd toelichting gegeven over de aanleiding, opdracht, werkwijze en stand van zaken van de verschillende acties van het Leesoffensief. De presentatie werd afgesloten met een uitdrukkelijke oproep tot samenwerking. Om de acties te doen slagen, is er nood aan coördinatie en samenwerking over de beleidsdomeinen heen.

Hierover heb ik de volgende vragen aan u, minister.

Kunt u de verdere uitrol van het Vlaams Leesoffensief toelichten? Welke acties zijn er volgend op de zes startacties reeds vastgelegd en welke zitten in de pijplijn?

Hebt u reeds met uw collega-ministers van Cultuur en Welzijn samengezeten over de verdere uitrol van het Vlaams Leesoffensief?

Op welke manier zult u waken over een gecoördineerde en beleidsdomeinoverschrijdende uitrol?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn met dat Leesoffensief gestart in 2021, in eerste instantie met het samenbrengen van verschillende experts en belanghebbenden

in een werkgroep die net voor het zomerreces een rapport opleverde met daarin verschillende voorstellen voor acties. De bedoeling is dat we daarin keuzes maken en dat we samen met de andere beleidsdomeinen een traject op lange termijn doorlopen, want de tijdshorizon is 2030. Het gaat dus om een heel lang traject en geen kortstondige actie.

Een en ander sluit natuurlijk naadloos aan bij de klemtoon die we in ons beleid, ook in onderwijs, leggen op Nederlands. We hebben het al gehad over de KOALA-testen, over taalintegratietrajecten en over de focus op Nederlands in het kader van de eindtermendiscussie. Wat die eindtermen of minimumdoelen betreft, willen we niet alleen in de tweede en derde graad het accent leggen op Nederlands en wiskunde, op de essentiële vakken, maar even goed in de eerste graad, en zeker en vast ook in het basisonderwijs, als we daar de eindtermen herzien. Ook in de zomerscholen en bij de professionaliseringstrajecten ligt het accent op het Nederlands.

Aansluitend hebben we, in het kader van dat Leesoffensief, extra acties opgestart. Dat gaat dan over onder andere de auteursresidenties met de focus op het technisch en beroepssecundair onderwijs. Daarbij hebben we expliciet aan de bedenkers van acties en maatregelen gevraagd om niet naar het laaghangend fruit te kijken. Als het gaat over leesacties, kijk dan niet naar diegenen die al bekeerd zijn tot het geloof maar ga de uitdaging aan om, bijvoorbeeld bij de auteursresidenties, waarbij auteurs voor een langere periode op een school verblijven, ook te kijken naar het beroepsonderwijs en technisch secundair onderwijs in plaats van enkel naar het klassieke, het aso.

We hebben ook het traject rond interactief voorlezen voor de derde kleuterklas en het eerste leerjaar met Iedereen Leest, de communicatiecampagne Vrienden voor het Lezen en de Vlaanderenleestdag. Ook bij Cultuur en Welzijn worden nog aparte acties uit dat adviesrapport gelanceerd.

In het adviesrapport zijn er nog heel wat andere ideeën opgelijst die we verder binnen het eigen beleidsdomein maar ook samen met andere partners aan het bekijken zijn. Zo zijn we momenteel in dialoog met de VRT, met KlasCement, met het Talenplatform, met de Taalunie en de Taalraad om nog enkele acties te selecteren. Ook de Vlaanderenleestdag zal een aantal interventies onder één koepel samenbrengen.

Zeker binnen het onderwijs moeten we natuurlijk ook goed nadenken over de beste aanpak opdat leerkrachten door de bomen het bos nog kunnen zien. Ik heb begrepen dat dat ook een bezorgdheid is die naar voren kwam bij de hoorzitting van 22 september.

Het is met andere woorden steeds zaak de evidencebased en evidence-informed visie rond taal en lezen, zowel via duurzaam beleid als via goed gecoördineerde projecten, op elkaar af te stemmen.

Uiteraard gaat het hier ook telkens over budgettaire middelen en personeelskracht om dit te realiseren en af te stemmen met andere beleidsdomeinen. Dat impliceert volgens mij ook dat we moeten durven kijken waar projecten het best plaatsvinden. Moeten ze ingekanteld worden binnen ruimere beleidslijnen? Moeten ze gecoördineerd worden binnen onderwijs of moeten ze daarentegen worden overgeheveld naar andere instanties? Zijn sommige adviezen al niet realiseerbaar door bestaande samenwerkingsverbanden of initiatieven te versterken?

We trachten alleszins via de ambtelijke werkgroep al die vragen te beantwoorden. Dit is een zeswekelijks overleg tussen alle betrokken departementen, namelijk Welzijn, Cultuur en Onderwijs, de bevoegde kabinetten en de voorzitter en de ondervoorzitter van het Leesoffensief. We houden dus zeker de vinger aan de pols. Het is dus geen eenmalige actie, er is echt continuïteit, het is voor de lange termijn. En de verwachting is dat de vruchten die daarvan geplukt kunnen worden, zich ook situeren op de lange termijn. Dat is nu eenmaal evident.

Verder ben ik wel benieuwd naar jullie leerervaringen vanuit Ierland, want ik denk dat jullie daar, zij het in een andere taal, wat inspiratie hebben opgedaan met betrekking tot het Leesoffensief. Ik kijk dus uit naar jullie concrete bevindingen en suggesties dienaangaande.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. We hebben dit thema al meermaals in de commissie besproken. Het toont ook het enorme belang ervan aan want we weten allemaal dat het vandaag niet goed gesteld is met de leesvaardigheid in Vlaanderen. Onze Vlaamse leerlingen zakken in elk vergelijkend onderzoek steeds verder weg. Dat is een tendens die zich al jarenlang voordoet. De cijfers zijn al meermaals aan bod gekomen en ik zal ze dus niet herhalen. De conclusie is juist: inderdaad, het gaat niet goed.

Leesvaardigheid komt in elk schoolvak terug. Zonder sterke leesvaardigheden kan er van leren weinig sprake zijn. Vlot kunnen lezen is essentieel voor de zelfredzaamheid in deze kennismaatschappij en onvoldoende lezen betekent dus eigenlijk simpelweg dat je onvoldoende kunt meedraaien in onze samenleving.

Ik denk dat iedereen hier vandaag aanwezig in de zaal de urgentie van het probleem inziet. We kunnen uiteraard de tanker niet in een-twee-drie keren. Daarom is het goed dat er een meerjarig actieplan klaarligt met verschillende acties en doelstellingen, een plan dat zich op alle mogelijke doelgroepen richt en dat de verschillende beleidsdomeinen mee in het bad trekt.

Inderdaad, minister, we zijn twee weken geleden naar Ierland geweest. We hebben daar een heel interessante tijd gehad. We hebben daar met onze eigen ogen kunnen zien hoe belangrijk het is om een strategie te hebben. In Ierland zat men in 2009 in slechte papieren, maar wist men door de uitrol van een strategisch plan, een nationale geletterdheids- en rekenstrategie, het tij te keren. Vandaag prijkt Ierland bovenaan de internationale rankings.

Ik denk dat we die weg moeten bewandelen. Wat we daar gezien hebben, is aandacht voor de instructietaal in elk vak, niet alleen in het vak Engels, maar ook in het vak aardrijkskunde, in het vak geschiedenis, enzovoort. Ook in die vakken is er aandacht voor taal, voor leesvaardigheid, voor taalvaardigheid, moet men essays schrijven. Elke leerkracht geeft dus evenveel aandacht aan die taalvaardigheid en aan die leesvaardigheid. Ik denk dat dat iets is dat we zeker moeten meenemen: kennis, kennis, kennis.

Het is inderdaad een goede zaak dat er vanuit Onderwijs stevig aan de kar getrokken wordt. Vanuit het beleidsveld Onderwijs zijn er al heel wat acties op poten gezet. Minister, u hebt er al enkele opgesomd, en ik verneem nu dat er ook nog een aantal acties in de steigers staan. Wij zijn er als fractie uiteraard zeer tevreden mee dat er verder wordt gegaan, dat men verder nadenkt, dat men verder acties onderneemt.

Maar de uitdaging kan natuurlijk niet alleen door het onderwijs aangepakt worden. Het is belangrijk dat we iedereen meekrijgen, dat we over het muurtje kijken, beleidsdomeinoverschrijdend. Dat is iets dat tijdens onze gedachtewisseling van 22 september aan bod is gekomen. En ik denk dat het ook een van de sterktes is van dat actieplan: dat het beleidsdomeinoverschrijdend is.

U verwees reeds naar de ambtelijke werkgroep, die moet zorgen voor het nodige overzicht en voor de coördinatie. Maar daarnaast wordt onder operationele doelstelling 8.1 van de adviesnota ook de oprichting van een kenniscentrum en een adviesraad aangekondigd. Het kenniscentrum heeft als taak te zorgen voor de duurzame, onderzoeksmatige basis van het Leesoffensief en de monitoring van de effectiviteit

en de efficiëntie ervan. De adviesraad zou als een soort beleidsdomeinoverschrijdend klankbord moeten fungeren. Hierover heb ik de volgende vragen, minister.

Hoever staat u met de oprichting van dit kenniscentrum en die adviesraad? Zijn deze gremia reeds actief? Zo ja, kunt u de samenstelling ervan toelichten?

Tijdens de commissie Onderwijs van 2 juni 2022 stelde u dat het de bedoeling is om het Leesoffensief een plaats te geven in het kenniscentrum, om een en ander te stroomlijnen. Kunt u deze passage verduidelijken? Hoe verhoudt dit zich tot het kenniscentrum dat door de commissie Beter Onderwijs werd voorgesteld?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal eerst ingaan op dat laatste, de concrete initiatieven waarrond we verder bouwen. Ik had gezegd dat we in dialoog zijn met de VRT en met KlasCement. Met KlasCement werken ze bijvoorbeeld heel concreet met tegels waarachter hoofdstukken verborgen zitten rond een specifieke thematiek. Inzake lezen moeten ze dat dan opkuisen, zodat er daar kwalitatief en wetenschappelijk onderbouwd leermateriaal te vinden valt. Met de VRT zijn we nog in een dialoog rond enkele onderwijsgerelateerde programma's die in ogenschouw genomen zouden kunnen worden.

De Taalunie gaf al adviezen inzake taalcompetentie en de competente leraar, talige toetsen enzovoort. Volgend jaar zullen zij rondetafels organiseren met de lerarenopleidingen om taal en lezen te versterken. Sinds september hebben zij ook een driehonderdtal rijke teksten gebundeld op hun website, die in de klas kunnen worden ingezet. Die moet u zeker eens verkennen.

Er was nog een vraag met betrekking tot initiatieven rond leesdidactiek. Momenteel bestaan die leesscans en leeskadavers al voor het lager onderwijs, maar bekijken we de overzetbaarheid naar kleuter- en secundair onderwijs. Ik had dat aanvankelijk al gevraagd aan de universiteiten en hogescholen, maar daar werd dat niet echt opgenomen. Het Vlaams Talenplatform wil echter wel proberen om dat op te nemen en bereidt daarover ook een nota voor. Wat het inzetten op de juiste leesdidactiek betreft, is een van de aanbevelingen van de commissie Beter Onderwijs inderdaad om een leercentrum gestalte te geven dat aandacht besteedt aan effectieve didactische methodieken en dat communiceert naar de scholen. Wel, ik denk dat dit daar vanzelfsprekend deel van moet uitmaken als het gaat over taalverwerking. Zoals gezegd, is dat al een prioriteit. Dat zal dus zeker worden meegenomen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw bijkomende toelichting. Nogmaals: we zijn als fractie tevreden dat er al acties in de steigers staan en wij zijn benieuwd naar wat er zal komen van die samenwerking met de VRT, met de Taalunie, met KlasCement en met het Talenplatform. Wij zijn ook tevreden dat u belang hecht aan de coördinatie en beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking en dat u dit ter harte neemt. Want ik denk dat we enkel en alleen zo het tij kunnen keren en over tien jaar hopelijk in de top 5 staan van landen met betrekking tot leesvaardigheid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de federale beslissing om de maximumgrens bij studentenarbeid te verhogen en de mogelijke gevolgen daarvan voor het studierendement en de studieduur – 229 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Vorige week kondigde premier Alexander De Croo aan dat er een uitbreiding komt van het maximale aantal uren studentenarbeid. Op dit moment mogen studenten elk jaar tot maximaal 475 uur werken binnen het fiscaal gunstige statuut van jobstudent. Dit wordt nu opgetrokken naar 600 uur per jaar. De liberale fracties waren hier sterke voorstander van, op vraag van werkgeversorganisaties, gezien de krapte op de arbeidsmarkt, vooral in de horeca en andere sectoren met vacatures waar weinig voorkennis vereist is.

Zoals te verwachten klonken er vanuit het hoger onderwijs en andere hoeken kritische kanttekeningen bij dit besluit. In een ideale wereld weet iedere student perfect hoeveel uur studentenarbeid hij boven op zijn studies erbij kan nemen zonder dat dit het studierendement negatief beïnvloedt, maar de realiteit leert ons iets anders. Het algemene studierendement in het hoger onderwijs ligt nu al rampzalig laag. Slechts 30 procent haalt zijn of haar bachelordiploma binnen de voorziene drie jaar.

Een recent OESO-rapport (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) toonde dat dit in internationale context uitermate slecht is: Vlaanderen hangt hier op Europees vlak aan de staart van het peloton. Daarenboven toont onderzoek van onder andere arbeidseconoom Stijn Baert de negatieve impact van te veel werken als jobstudent op de studievoortgang. Meer studentenarbeid leidt gemiddeld tot lager studierendement, vooral voor wie meer dan 8 uur studentenarbeid per week verricht. 600 uur studentenarbeid per jaar betekent gemiddeld 11,5 uur per week, en met de aangekondigde optrekking zitten we daar dus flink boven. Studenten die veel uren als jobstudent kloppen, houden gewoonweg relatief gezien minder tijd over voor hun studies.

De werkgevers zijn op korte termijn weliswaar gewonnen met die optrekking, maar de brede maatschappij niet, als het studierendement hierdoor laag blijft. De maatschappelijke kosten van een extra jaar studeren kost gemiddeld 12.000 euro per jaar. Trouwens, hoe langer een jongere studeert, hoe later die echt op de arbeidsmarkt komt en hoe later die bijdraagt aan de samenleving door middel van inkomstenbelastingen. Dus arbeidstekort lost men het best op door inactieven aan te sporen om te gaan werken. Studenten moeten studeren, zoals ook onderwijsexpert Wouter Duyck terecht stelt.

Er zit ook een zekere discrepantie tussen deze federale maatregel en het Vlaamse onderwijsbeleid. Dit gaat namelijk in tegen de geest van de maatregelen van het Vlaamse studie-efficiëntiedecreet, dat de flexibilisering van ons hoger onderwijs voor een stuk inperkt. Dat decreet bevat heel wat nieuwe hefbomen om studenten te doen concentreren op hun studies, en het Vlaams Belang is daar ook voorstander van.

Minister, hoe evalueert u deze beslissing vanuit de Federale Regering en de mogelijke gevolgen ervan op het studierendement en de studieduur in ons hoger onderwijs? Ziet u zelf ook een discrepantie tussen deze beslissing en het genoemde Vlaamse Studie-efficiëntiedecreet?

Zijn de relevante deelstaatministers binnen deze domeinen vooraf geconsulteerd door de Federale Regering omtrent de wenselijkheid van deze maatregel?

Zult u of de Vlaamse Regering actie ondernemen tegen deze maatregel? Hebt u hieromtrent al overleg gehad met uw federale collega? En hebt u eventueel ook overleg gehad met de andere deelstaatministers van Onderwijs?

Zult u de effecten van deze maatregel op het studierendement en de studieduur in ons hoger onderwijs monitoren? Zult u hier eventueel een wetenschappelijk beleidsondersteunend onderzoek toe instellen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Net als u heb ik een en ander via de media mogen vernemen en ik hoop oprecht dat die beslissing overpeinsd en doordacht genomen is, want ik weet ook niet hoe men aan het getal 600 gekomen is. Ik weet ook niet of men ook rekening gehouden heeft met het bredere plaatje. Het is namelijk wel belangrijk dat er voorrang wordt gegeven aan de studies.

Ik vind dat de maatregel op zich natuurlijk wel wat soelaas biedt voor sommigen, maar je moet natuurlijk ook de keerzijde van de medaille in ogenschouw nemen. We weten dat één jaar voltijds studeren overeenkomt met 60 studiepunten. Voor 1 studiepunt rekenen we eigenlijk op 25 à 30 uur studie voor wat we de normstudent noemen, wat neerkomt op 1500 à 1800 uren studie voor de normstudent per 60 studiepunten. Dus reken maar uit; dat is wel wat. De combinatie van studeren en studentenarbeid kan zeker een invloed hebben op het studierendement van studenten en op de studieduur.

Nu, in het genoemde decreet rond het optimaliseren van de studie-efficiëntie wordt ruimte geboden aan de instellingen om in hun beleid rond studievoortgang ook rekening te houden met die realiteit waarin een heel aantal studenten hun studies combineren met arbeid, soms noodgedwongen. Het is decretaal mogelijk om aan deze studenten ook een bijzonder statuut toe te kennen, of een geïndividualiseerd traject (GIT) aan te bieden, een traject op maat.

Op deze studenten zijn de nieuwe maatregelen van studievoortgangsbewaking ook van toepassing, maar dan wel op het beperkter pakket aan opleidingsonderdelen dat ze opnemen, zodat toch nog voldoende studievoortgang kan worden geboekt met een zo minimaal mogelijke verlenging van studieduur.

De mogelijkheden om als werkstudent te werken bestonden nu ook al. Weliswaar vielen studenten die meer dan 475 uur werkten dan niet meer onder het fiscaal gunstige statuut van jobstudent. Maar ik neem aan dat die mogelijkheid blijft bestaan. Het lijkt me vreemd dat die mogelijkheid dan federaal plots zou worden uitgesloten. Maar mogelijk vernemen we ook dat wel. Ik zal wel contact opnemen met de collega om te zien hoe men een en ander ziet en opvat, en concreet zal uitwerken.

Wat betreft het effect van de maatregelen op de studie-efficiëntie: we hebben geen data over studenten die onderwijs en studentenarbeid combineren. Daarvoor zullen we zelf te rade moeten gaan bij de hogeronderwijsinstellingen, om te zien in welke mate zij enig effect zouden kunnen ontwaren. Maar goed, dat zal ook niet voor onmiddellijk zijn. Dat zal dan voor nadien zijn.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord. Ik vind inderdaad dat hier toch niet al te licht over mag worden gegaan. Ik vind het ook goed dat u contact zult opnemen met uw federale collega's.

Die kritiek vanuit het hoger onderwijs zelf mag toch ook niet genegeerd worden. Het is voor eerstejaarsstudenten die nog maar net beginnen aan een opleiding, en die dus nog niet vertrouwd zijn met de moeilijkere lesinhouden en het hogere

tempo ten opzichte van het middelbaar, niet altijd evident om goed te kunnen inschatten hoeveel tijd ze zullen overhouden om buiten hun studies nog een studentenjob erbij te nemen. Zeker in het kader van het Studie-efficiëntiedecreet, en dan voornamelijk die 100 procenthorde voor al je eerstejaarsvakken na twee jaar, is het nodig om aan studenten duidelijk te maken dat ze die horde ook zullen moeten halen, zelfs al werken ze tot 600 uur per jaar in hun studentenjob.

Zolang die nieuwe maximumgrens niet overschreden wordt, valt een voltijdse student met een studentenjob niet onder het statuut van een werkstudent. Daarbij is in het decreet wel voorzien dat de hogeronderwijsinstellingen gezamenlijk vooraf afspraken moeten maken wat betreft de mogelijkheden en concrete modaliteiten om die categorie aan studenten te ontzien. Maar dat is ook iets waar we werkgevers en arbeidsbemiddelingsdiensten bewust van moeten maken, zodat ook zij hier realistisch in kunnen zijn bij het aanbieden van tijdsintensieve studentenbetrekkingen, vooral dan die betrekkingen die vooral tijdens het academiejaar worden uitgevoerd.

Een student zonder herexamens heeft een mooie vakantie van 3 maanden, waarin hij het grootste deel van die 600 uren kan vullen. Maar dat is en blijft nog altijd een minderheid, want zeer veel studenten hebben nu eenmaal herexamens in augustus en september. Minister, zult u hierover ook nog overleg plegen met uw collega van Werk en Economie, om eventueel een informatiecampagne op poten te zetten die zich ook richt naar werkgevers, interimkantoren en andere arbeidsbemiddelingsdiensten?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we hebben het hier inderdaad over studentenarbeid. Je hebt daar twee statuten in: jobstudent en gelegenheidsarbeid. Die zijn beide interessant. Waarom? Omdat je eigenlijk verminderde sociale bijdragen betaalt. Als jobstudent betaal je verminderde bijdragen op je loon, en bij gelegenheidsarbeid betaal je een normale bijdrage, maar op een fictief, lager loon.

Maar eigenlijk moeten we toch toegeven dat het werkelijke probleem de gigantische belasting op arbeid in dit land is. Daar zit het werkelijke probleem. Waarom zijn studenten zo gegeerd voor die jobs? Ten eerste is er de flexibelere inzet, ten tweede gaat het om wat het kost om studenten op die manier in te zetten. Dus het verhogen van 475 naar 600 uur is eigenlijk, in de feiten, het bewijs dat de belasting op die hele arbeidsmarkt fout zit. En dat is het verhaal dat we als N-VA al lang brengen: werken moet lonen. En niet alleen studentenarbeid maar ook gewone arbeid moet lonen. De primaire inzet is dus ten eerste de mensen in het reguliere arbeidscircuit, ten tweede de flexi-jobs, en ten derde het activeren van mensen die kunnen werken en die vandaag niet werken. En dat kan inderdaad eventueel aangevuld worden met studentenjobs.

Minister, ik denk dat u het daar juist aanhaalt: we moeten het evenwicht, de balans hebben. Enerzijds heb je studenten die werken, die een job doen die interessant is en bovendien goed staat op het cv, want het toont aan dat je initiatief neemt, dat je wilt ondernemen, dat je dingen wilt doen. Maar anderzijds is dat diploma hoger onderwijs halen, binnen de voorziene duur, natuurlijk wel nog altijd het voornaamste. Want als je gaat werken met een cv waarop staat dat je gigantisch veel studentenarbeid hebt gedaan, maar je diploma hoger onderwijs niet hebt gehaald, dan is dat natuurlijk een devaluatie van je eigen situatie op dat moment. Daarnaast heb je nog de werkstudenten. Die twee moeten we wel heel goed uit elkaar houden.

Minister, ik vind het zeer goed dat u in overleg gaat, maar ik wil eigenlijk ook een oproep doen aan onze instellingen hoger onderwijs om studenten heel goed te informeren, en om aan de studenten aan te geven dat ze goed moeten nadenken, ook in het kader van studievoortgang. Ik zou ook de studenten oproepen om de tellers Student@work en Horeca@work heel goed in de gaten te houden. Want als

je erover gaat, dan heeft dat zeer onaangename gevolgen, financieel, zowel voor de student als voor het gezin waartoe de student behoort.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik moet eerlijk zeggen dat ik vroeger ook altijd in eerste instantie geneigd was om te zeggen dat we dat plafond moeten verhogen, rücksichtslos. Maar ik herinner mij dat we dat in de coronaperiodes ook hadden bekeken, en toen was de reactie van de studentenvoorzieningen eigenlijk heel terughoudend. Ze vroegen om dat niet zo onbesuisd te doen, en ze hadden daar heel sterke argumenten voor. Je neemt zulke maatregelen ook niet zomaar kwansuis. We moeten kijken naar het ruimere plaatje, naar wat de effecten zijn, bijvoorbeeld op de studievoortgang en de studieduur.

Dus we gaan niet zomaar schakelen naar 600 uur; ik ga mij bevragen om te kijken waarop een en ander gebaseerd zou kunnen zijn. Is er goede onderbouwing dan wel zuiver buikgevoel? Dat zal men moeten verduidelijken, denk ik.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Ik sluit me zeker aan bij wat collega Daniëls zonet gezegd heeft. Nu, werkgevers willen natuurlijk vooral hun vacatures ingevuld krijgen, maar we mogen dat toch niet doen ten koste van onze studenten. En we mogen ook niet vergeten dat er toch ook enig risico bestaat dat laaggeschoolde werkzoekenden en werknemers verdrongen worden op de arbeidsmarkt. Vanwege de krapte gebeurt dat niet overal, dat weet ik ook. Maar ik kan mij voorstellen dat dit voor bepaalde sectoren of voor bepaalde doelgroepen misschien wel het geval kan zijn. Dus nogmaals: laat studenten vooral doen wat ze moeten doen, en dat is studeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de energiefactuur in het volwassenenonderwijs
– 301 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, in de Septemberverklaring kondigde minister-president Jambon aan dat de Vlaamse Regering openbare instanties zou ondersteunen inzake de problematiek van de hoge energieprijzen. Zo zou er 200 miljoen euro compensatie worden uitgetrokken, te verdelen onder zowel onderwijsinstellingen, zorginstellingen als andere openbare instellingen.

De recentste Schooldirect omtrent dit thema, uitgestuurd op 30 september, stelt het volgende over die compensatie: "Scholen in basis- en secundair onderwijs, academies, internaten en CLB's krijgen nog in het najaar van 2022 een energiecompensatie van 67 miljoen euro om de gestegen energiefacturen te helpen betalen. In 2023 (...) is er 65 miljoen euro energiesteun voorzien. Er zal extra budget gaan naar bso- en tso-scholen, waar de energie- en materiaalkosten hoger liggen."

Vanuit de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en de centra voor basiseducatie (CBE's) klinkt echter kritiek aangezien het volwassenenonderwijs niet is opgenomen in deze opsomming en dus geen compensatie zou krijgen voor de hogere energierekeningen. Nochtans moeten ook hun lokalen verwarmd worden en zijn

hun energieprijzen ook sterk gestegen, zeker aangezien heel wat lessen er ook 's avonds plaatsvinden op momenten waarop het 's winters flink kouder is. Met hun reguliere financiering die extra kosten ophoesten zal ten koste gaan van de onderwijskwaliteit en de ondersteuning richting de cursisten. Daarnaast hebben ze in bepaalde praktijkgerichte opleidingen, net zoals in het bso en het tso, ook installaties die heel wat energie vergen.

Sinds 2019 tot op heden is in het volwassenenonderwijs meer dan 20 procent aan werkingsmiddelen verloren gegaan: 6 procent besparing plus meer dan 14 procent inflatie. Het volwassenenonderwijs heeft ook het kleinste aandeel werkingsmiddelen ten aanzien van de personeelsmiddelen. Het aandeel van de werkingsmiddelen in het volwassenenonderwijs bedraagt 7 tot 8 procent. In het hoger onderwijs is dat 15 procent. In het secundair onderwijs is dat 11 tot 12 procent. Met andere woorden: het is voor het volwassenenonderwijs niet evident om met deze financiële uitdaging, zoals dat dan mooi gezegd wordt, om te gaan. Minister, daarom heb ik volgende vragen.

Waarom werden de CVO's en de CBE's niet opgenomen in deze lijst?

Zult u alsnog een initiatief nemen opdat ook dit onderwijssegment gecompenseerd kan worden voor de enorm gestegen energierekeningen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Natuurlijk ben ik me ervan bewust dat de CVO's zich niet als een eiland in de samenleving bevinden en dat zij ook geconfronteerd worden met hogere energieprijzen. Ik ben de CVO's en de CBE's dan ook niet vergeten.

Voor de hele sector van het volwassenenonderwijs heb ik in de begroting van volgend jaar middelen voorzien om de hogere energiekosten toch enigszins te kunnen compenseren. Er is een structurele verhoging van de werkingsmiddelen voor een bedrag van 1 miljoen euro. We moeten nog bekijken op welke grond we die middelen gaan verdelen of gaan toewijzen.

Daarnaast wil ik toch even wijzen op de extra inspanningen die we reeds gedaan hebben in het kader van volwassenenonderwijs. Tijdens de coronacrisis hebben we gezorgd voor een tijdelijke compensatie die de middelen van de centra laat groeien volgens het maximale groeipercentage. Daarnaast hebben we 60 miljoen euro geïnvesteerd met de Edusprong. De centra kunnen 30 miljoen euro extra besteden aan noodzakelijke investeringen die hen in staat stellen om zich te plaatsen binnen het opleidingsaanbod voor volwassenen, boven op de werkingsmiddelen. Wat er nu dus nog eens bij komt is daarbovenop.

In 2019 zijn we van start gegaan met een nieuw financieringssysteem. Ik heb aan mijn administratie gevraagd om dat systeem te gaan evolueren, natuurlijk eenmaal dat we in normale wateren zitten. De coronajaren kunnen niet als een vergelijkingsbasis dienen. Er zal zeker een evaluatie komen, maar dan wel op grond van een normale werking.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, dank voor uw antwoord. Het voelt toch een beetje aan alsof het volwassenenonderwijs vergeten wordt. Ik heb het zonet al gezegd: die klaslokalen dienen ook verwarmd te worden. Er wordt hier toch wel een onderscheid gemaakt. De ene cursist is blijkbaar de andere niet. De ene mag letterlijk en figuurlijk wel in de kou blijven staan. Er wordt inderdaad 1 miljoen euro aan extra middelen voorzien, maar het volwassenenonderwijs, dat meer dan 35 centra telt, is het enige onderwijsniveau dat geen extra middelen krijgt om de energiecrisis aan te gaan. U had het wel over de Edusprong, maar dat

heeft daar niets mee te maken. Gezien het verlies van die 20 procent en het aantal centra is dat toch een druppel op een hete plaat.

Vanuit de CVO's wordt gevraagd om op korte termijn een compensatie te voorzien voor de niet-voorzien inflatie en de huidige energiecrisis. Op langere termijn vraagt men ook om de werkingsmiddelen af te stemmen op de actuele opdrachten. Minister, wat zult u daar nog ondernemen?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega Slagmulder, dank voor de vraag. U zegt dat dit vergeten is, maar de minister legt juist uit dat er 1 miljoen euro extra werkingsmiddelen voorzien is naast een aantal andere inspanningen. Dat moet dus al sterk genuanceerd worden.

Ik wilde eigenlijk een andere problematiek aankaarten wat betreft de infrastructuur van het volwassenenonderwijs en die ook deels met de stijging van de energieprijzen te maken heeft: niet elk CVO beschikt over zijn eigen infrastructuur. Er wordt dikwijls samengewerkt met andere onderwijsverstrekkers voor de lokalen, die zij in gebruik hebben om hun lessen te organiseren. Daar zou je ook de tendens kunnen merken – of er wordt mij alleszins gesignaleerd – dat het moeilijker en moeilijker wordt voor de CVO's om nog op die lokalen van derden een beroep te kunnen doen. De stijgende energiekosten zijn er misschien niet vreemd aan want dan moeten die lokalen ook extra verwarmd worden. Of als die kosten doorgerekend worden, zijn dat ook weer extra kosten voor de centra.

Minister, bent u op de hoogte van die problematiek? Hoe kunnen we daar in de toekomst mee omgaan?

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Ik sluit nog even aan bij de collega's. Het klopt natuurlijk wat de minister zegt van de 1 miljoen euro die voor het volwassenenonderwijs besteed zou worden. Maar het volwassenenonderwijs maakt eigenlijk echt wel duidelijk dat dit gaat om een stijging van om en bij de 2 procent van de middelen voor hen en dat, gezien de inflatie en het verlies dat zij door de inflatie geleden hebben, we gemakkelijk spreken over 20 procent. Dus die 2 procent is maar een druppel op een hete plaat. Ik begrijp daarom ook zeker de vraag vanuit het volwassenenonderwijs om toch nog eens van naderbij te bekijken of hier niet extra middelen naartoe kunnen gaan.

Minister, hebt u de intentie om ergens nog een potje te vinden waarbij u het volwassenenonderwijs eventueel nog zou kunnen ondersteunen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We kunnen eenvoudigweg niet elke financiële meervraag honoreren, punt. Ik heb net een plaatje geschetst waarin we 60 miljoen euro extra voorzien hebben voor het volwassenenonderwijs, maar duidelijk ook in functie van het versterken en het actualiseren van het aanbod. Daarbovenop doen we ook nog eens een inspanning in functie van de energiekosten, waarbij we inderdaad ook andere onderwijsinstellingen meenemen. Maar we hebben vooral aangaande het leerplichtonderwijs een beetje de ratio gehanteerd dat we het uitgesteld effect van de index wat vervroegen en we een extra investering doen van een 65 miljoen euro in 2022 en van een gelijke orde grootte in het volgend jaar.

Heel specifiek voor het volwassenenonderwijs hebben we inderdaad 1 miljoen euro voorzien. Het is gemakkelijk om altijd maar te zeggen dat het te weinig en te laat

is. Dan hoor ik ook graag waar de middelen wel gehaald zullen worden. Ik sta open voor elk gesprek. We zijn trouwens nog altijd in dialoog met de sector in kwestie.

Wat betreft de langere termijn, als het gaat over de evaluatie van het financieringssysteem, hoop ik dat we kunnen beschikken over wat objectieve gestabiliseerde data.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw bijkomende antwoord. U zult sowieso verder in dialoog moeten gaan en er moet ook een tandje bij gestoken worden. Die 1 miljoen euro, oké, goed, maar zoals ik al zei, zijn er 35 centra, en ook die klaslokalen moeten verwarmd worden. Ik heb het nu al de derde keer gezegd. Ik kan u alleen maar oproepen om daar toch voldoende rekening mee te houden en te doen wat nodig is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.